

stiluri parentale și influența asupra consumului de alcool la minori un raport Demos în colaborare cu IPP

Jonathan Birdwell
Daniela Gheorghe
Louis Reynolds
Adrian Moraru

Noiembrie 2014

Demos este un grup de reflecție interpartinic. Realizăm cercetări originale, publicăm gânditori inovativi și găzduim evenimente ce propun subiecte de reflecție stimulative. Ne aflăm de 20 de ani în centrul dezbaterilor politice și avem o strategie amplă de a aduce politica mai aproape de oameni.

Demos examinează acum câteva dintre cele mai persistente fricțiuni din politica modernă, în special în zonele în care se manifestă un decalaj semnificativ între cunoașterea nemijlocită a votantului de rând și liderii politici. Poate politica liberală să fie o politică populară? În cel fel poate politică să abordeze cele mai des întâlnite griji legate de probleme sociale precum bunăstarea, diversitatea și viața de familie. Cum poate o economie dinamică și deschisă să producă și locuri de muncă decente, să vină și în întâmpinarea consumatorilor și să strângă legătura între companie și comunitățile în care aceasta funcționează?

Viziunea noastră asupra lumii se reflectă în metodele pe care le utilizăm: cunoaștem faptul că publicul deține adeseori o înțelegere a realității la care experții nu au acces. Este o mândrie pentru noi să lucrăm cu oamenii care se află în centrul cercetărilor noastre. Pe lângă cercetarea cantitativă, Demos este un deschizător de drumuri în ceea ce privește activitatea deliberativă, de la jurii cetățeni și etnografie până la analiza mijloacelor de comunicare sociale (social media).

Demos este o organizație de caritate independentă și educațională. În vederea îndeplinirii misiunii noastre, rezultatele activității noastre pot fi descărcate gratuit, cu licență de liber acces și toți finanțatorii noștri sunt incluși în contabilitatea noastră anuală. Pentru mai multe informații vă invităm să accesați www.demos.co.uk.

First published in 2014
© Demos. Some rights reserved
*Magdalen House, 136 Tooley Street,
London, SE1 2TU, UK*

ISBN 978 1 909037 73 10
Series design by modernactivity
Typeset by Chat Noir Design, Charente

Set in Gotham Rounded
and Baskerville 10
Cover paper: Flora Gardenia
Text paper: Munken Premium White

stiluri parentale și influența asupra consumului de alcool la minori

Jonathan Birdwell

Daniela Gheorghe

Louis Reynolds

Adrian Moraru

DEMOS

Conținut

	Mulțumiri	7
	Rezumat	9
	Introducere	13
Capitolul 1:	Stabilirea contextului: ce știm?	19
Capitolul 2:	Rezultate studiu: creșterea și educarea copiilor	27
Capitolul 3:	Rezultate studiu: consumul de alcool	39
Capitolul 4:	Rezultate studiu: relația dintre creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool	45
Capitolul 5:	Rezultate interviuri: Părinți alcoolici și partenerii acestora	55
	Recomandări	65
	Anexă tehnică	73
	Note	85

Mulțumiri

Mai întâi, Demos dorește să mulțumească companiei SABMiller pentru sprijinul acordat în vederea realizării acestei cercetări. În mod special, dorim să mulțumim D-lui Gabor Garamszegi, D-nei Elaine McCrimmon și D-nei Diana Klusch, precum și întregii echipe Ursus Breweries - Corporate Affairs, în special D-lui Robert Uzună. În fiecare moment echipa SABMiller ne-a susținut, ne-a sprijinit și nu s-a amestecat niciodată în niciun aspect al acestei lucrări.

Autorii doresc să mulțumească și părților interesate din cadrul Comitetului Director, printre care se numără D-na Rodica Anghel (Consiliul Român pentru Publicitate), D-na Carmen Anghelescu (Fundația Step by Step), D-na Adina Codres și D-na Simona Oproiu (Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice – Autoritatea Națională pentru Drepturile Copilului și Adopție), D-na Adriana Galan (Institutul Național de Sănătate Publică), D-na Ruxandra Iliescu (Agenția Națională Antidrog) și D-na Ecaterina Stativa (Institutul pentru Ocrotirea Mamei și Copilului). Îndrumările, critica și sugestiile utile ale acestora au fost de neprețuit pe parcursul desfășurării cercetării noastre. Le suntem recunoscători pentru disponibilitatea dumnealor de a ne acorda asistență și pentru că au sprijinit desfășurarea acestei cercetări și abordarea acestei tematici în România.

Din cadrul Demos, mulțumiri speciale datorăm D-lui Richard Norrie pentru realizarea analizei cantitative aferente studiului nostru din România, precum și pentru revizuirea versiunilor în lucru ale raportului. Ca fiecare lucrare a lui Richard și acest raport a fost realizat cu atenție, este eficient și foarte clar exprimat. Dorim să mulțumim și D-lui Peter Fitzsimons și D-nei Emma Marshall pentru sprijinul de mare ajutor pe care l-au acordat cercetării noastre. În final, dorim să-i mulțumim D-lui Ralph Scott pentru revizuirea primelor versiuni ale acestui raport, D-lui Rob Macpherson pentru sprijinul acordat la coordonarea strategiei de mass-media și de difuzare și D-nei Daniela Puska pentru ajutorul acordat în vederea publicării raportului.

Autorii mai doresc să mulțumească tuturor părților interesate care au sprijinit această cercetare, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului din județele Brăila, Vaslui și Dolj, Consiliul Român pentru Publicitate, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și

Persoanelor Vârstnice – Autoritatea Națională pentru Drepturile Copilului și Adopție, Institutul Național de Sănătate Publică, Agenția Națională Antidrog și Institutul pentru Ocrotirea Mamei și Copilului și, în mod special, dorim să mulțumim tuturor ONG-urilor pentru că ne-au acordat un foarte util sprijin la realizarea acestei cercetări: Asociația ”Bună ziua, copii din România” Vaslui; SOS Satele Copiilor Romania și Fundația ”Un copil, o speranță” Sibiu, Fundația Step by Step.

În cele din urmă, dorim să precizăm în mod clar că toate deciziile editoriale aferente ne aparțin nouă, autorilor. În consecință, numai autorii sunt răspunzători pentru orice erori sau omisiuni ce ar putea fi identificate în acest raport.

Jonathan Birdwell
Daniela Gheorghe
Louis Reynolds
Adrian Moraru

Rezumat

Consumul excesiv de alcool continuă să fie o prioritate pentru guvernele și ONG-urile din Europa. În cadrul cercetărilor realizate de Demos am explorat rolul pe care creșterea și educarea copiilor îl poate avea în ceea ce privește reducerea probabilității consumului excesiv de alcool de către următoarea generație. În 2011 și 2012 Demos a lansat două rapoarte de cercetare ce au studiat relația dintre stilul de creștere și educare a copiilor, comportamentul părinților în ceea ce privește consumul de alcool și probabilitatea ca unii copii să dezvolte o relație problematică cu alcoolul.

Pe baza analizei seturilor de date longitudinale, în *Under the Influence/ Sub influența alcoolului* am prezentat dovezi ce arată faptul că asigurarea unui nivel ridicat de disponibilitate afectivă și emoțională în primii cinci ani de viață ai copilului și menținerea unei discipline susținute și coerente la vârsta de 16 ani sunt corelate cu o probabilitate redusă ca la rândul său copilul să consume alcool excesiv în adolescență și la maturitate. Am concluzionat că utilizarea stilului parental „iubitor și ferm” în creșterea și educarea copiilor, ar putea reduce eventualitatea consumului excesiv de alcool.

În cel de-al doilea raport, *Feeling the Effects / Resimțind efectele*, am constatat faptul că cu cât un părinte a fost perceput mai mult ca fiind consumator de alcool de către copii, cu atât mai puțin predispuși au fost aceștia să practice modul de creștere și educare a propriilor copii de tip „iubire și fermitate”. În plus, interviurile pe care le-am realizat cu 50 de părinți care au abuzat de alcool, au sugerat faptul că abordarea de către aceștia a procesului de creștere și educare a copiilor poate fi lipsită de coerență, haotică, lipsită de căldură și susținere emoțională.

Date fiind constatările noastre sugestive, am dorit să cercetăm dacă legătura dintre creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool este una specifică, dacă este una puternică doar în Marea Britanie, sau dacă aceasta există și în alte țări. Cercetarea prezentată în acest raport este un prim pas în încercarea de a răspunde la această întrebare. În acest caz ne-am concentrat pe România.

Bazat pe o cercetare cantitativă pe un eșantion reprezentativ național de 1062 de părinți și pe o cercetare calitativă în baza a 26 de interviuri, cu părinții care provin din familii în care cel puțin un părinte a fost considerat a

fi alcoolic, acest raport prezintă constatările cercetării pe care am desfășurat-o în România. De asemenea, în cadrul său au fost formulate recomandările reprezentanților Guvernului, organizațiilor non-guvernamentale și industriei alcoolului.

Constatări

Interviurile desfășurate cu familii ce întâmpină probleme legate de consumul de alcool evidențiază situația dificilă cu care se confruntă multe familii din România. În mod special s-a constatat că:

- Familiile care se confruntă cu abuzul parental de alcool sunt afectate de numeroase tensiuni și griji ce depășesc activitatea familială de zi cu zi. Printre acestea se numără adeseori inactivitatea profesională, boli cronice, un deces în familie sau probleme de sănătate mintală.
- Există foarte puține cazuri de familii în care există unul sau doi părinți alcoolici care nu s-au confruntat cu diverse disfuncții familiale. 11 din cele 26 de persoane intervievate (două din cinci persoane) provin dintr-o unitate familială în care cel puțin un copil a prezentat probleme serioase de comportament, uneori asociate și cu probleme medicale. În majoritatea cazurilor, intervievatorii au constatat neglijență, violență, consum lipsit de moderație sau o abordare deficitară a procesului de creștere și educare a copiilor.
- Cel puțin jumătate dintre persoanele intervievate au indicat faptul că a existat o contradicție între stilurile de creștere și educare a copiilor practicate de parteneri. În cazurile în care unitatea familială este formată dintr-un părinte alcoolic și unul nealcoolic și în cadrul ei s-a manifestat o contradicție între stilurile de creștere și educare a copiilor, caracteristicile stilului părintelui alcoolic erau extrem de negative, cu manifestări adeseori violente, autoritare sau de neglijență. Acest fapt demonstrează că în cadrul eșantionului, părintele alcoolic era predispus să adopte o atitudine mai severă, abuzivă sau de neimplicare, în contrast cu abordarea mai puțin severă, mai caldă, mai implicată a stilului de creștere și educare a copiilor practicat de partenerul acestuia.

În plus față de aceste interviuri, am conceput și am dezvoltat un studiu reprezentativ la nivel național ce a cuprins peste 1000 (exact 1062) de părinți români. Întrebările din cadrul studiului s-au concentrat pe comportamentul în ceea ce privește consumul de alcool și pe stilul de creștere și educare a copiilor și sunt incluse în Anexa tehnică a acestui raport.

Pe baza studiului desfășurat am constatat că:

- **Nivelurile ridicate de consum de alcool se transmit din generație în generație:**
 - Există o mai mare probabilitate ca respondenții studiului care au declarat niveluri ridicate de consum de alcool să raporteze de asemenea niveluri ridicate de consum de alcool la proprii părinți.
 - Există o mai mare probabilitate ca respondenții studiului care aveau copii mici și au declarat niveluri ridicate de consum de alcool să raporteze de asemenea niveluri ridicate de consum de alcool la proprii copii.
- **Părinții 'autoritari' consumă mai mult alcool și copii acestora consumă mai mult alcool:**
 - Există o mai mare probabilitate ca părinții de copii minori care au fost clasificați ca fiind 'autoritari' să raporteze consumul propriu de alcool cu o mai mare frecvență și în cantități mai mari.
 - Există o mai mare probabilitate ca respondenții studiului care au raportat că părinții lor erau mai 'autoritari' să consume ei înșiși alcool mai frecvent și în cantități mai mari.
 - Există o mai mare probabilitate ca părinții de minori care au fost clasificați ca fiind 'autoritari' să raporteze că au copii care au întâmpinat probleme cu consumul de alcool, la școală sau cu poliția.

Chiar dacă metodologia prezintă o serie de constrângeri în ceea ce privește concluziile pe care le putem trage pe baza cercetării realizate în raport cu cercetarea desfășurată în Marea Britanie, datele sugerează existența unei legături între creșterea și educarea copiilor și consumul excesiv de alcool. În plus, datele subliniază importanța unor niveluri ridicate de căldură emoțională – care lipsesc din abordarea de tip 'autoritar' a creșterii și educării copiilor. Am constatat acest lucru și în interviurile cu familiile în care părinții care prezentau probleme legate de consumul de alcool se dovedeau adesea a fi violenți, autoritari și neglijenți. În consecință, susținem că intervențiile create pentru a veni în ajutorul familiilor ar trebui să includă sprijin pentru creșterea și educarea copiilor și încurajări în ceea ce privește implicarea emoțională și exprimarea iubirii, a atașamentului.

Recomandări

Vom face o serie de recomandări părților interesate și vom susține că toate părțile implicate, de la autorități publice centrale, până la autoritățile

publice locale, ONG-urile și industria alcoolului au un rol semnificativ în această chestiune.

În special, recomandăm:

- O strategie la nivel național cu privire la consumul de alcool, care să prezinte statisticile, prioritățile și responsabilitățile cheie și care să includă o gamă de elemente concentrate pe creșterea și educarea copiilor.
- Campanii de informare care să atragă atenția asupra legăturii dintre creșterea și educarea copiilor de către părinți și consumul de alcool de către copiii acestora.
- Adoptarea unor intervenții de tip Depistare și Consiliere Rapidă/ Identification and Brief Advice (IBA) în cabinetele de medicină generală și în spitalele din România, adresate în special părinților.
- Creșterea investițiilor pentru intervențiile în primii ani de viață (în special în zonele cu un grad de risc ridicat) care să aibă în vedere mamele însărcinate, familiile nou întemeiate și copiii din ciclul primar.
- Creșterea investițiilor pentru intervențiile în familie ce au drept componentă esențială sprijinul pentru creșterea și educarea copiilor (în special cu privire la încurajarea unor niveluri ridicate de exprimare a afecțiunii).

Introducere în contextul din Marea Britanie

Consumul excesiv de alcool continuă să fie o prioritate pentru guvernele și ONG-urile din Europa. În Marea Britanie, guvernul estimează că daunele asociate consumului excesiv de alcool costă anual aproximativ £3,5 miliarde din banii publici.¹ În Europa, 170.000 de persoane mor de ciroză hepatică în fiecare an.² Aproximativ un sfert din accidentele rutiere mortale din Europa sunt asociate consumului de alcool.³ Unele statistici indică faptul că internările în spital asociate cu alcoolul au crescut în ultimii ani. Suferința celor afectați de efectele nocive ale alcoolului nu poate fi ignorată.

În egală măsură, reprezentarea echilibrată a acestui subiect face ca beneficiile consumului moderat de alcool din punct de vedere social, economic și al sănătății să fie imposibil de ignorat. Alcoolul este bine înrădăcinat în societățile și culturile noastre, marcând ocazii speciale precum zile de naștere, nunți și fiind un element cheie în cadrul fenomenului de socializare al diverselor reuniuni. De asemenea, industria alcoolului contribuie cu importante sume de bani în cadrul economiei. Vinul european, băuturile spirtoase și companiile din industria berii estimează că industria de alcool asigură în mod direct 398.000 de locuri de muncă în Europa.⁴

În plus, în ciuda statisticilor îngrijorătoare citate mai sus, în ultimii ani s-au manifestat câteva tendințe încurajatoare. De exemplu, în Marea Britanie s-a înregistrat o scădere accentuată a consumului de alcool în rândurile tinerilor de vârstă școlară. Scăderi accentuate s-au înregistrat și în Islanda, Norvegia, Bosnia și Herțegovina, Suedia, Irlanda, Portugalia și Rusia. Însă consumul de alcool în rândul tinerilor a crescut în Europa de Est, Grecia, Ungaria și în Cipru.⁵

Conform statisticilor anuale ale HSCIC (Centrul de Informare pentru Sănătate și Asistență Socială), în Anglia aproximativ 1 din 4 elevi au raportat consum de alcool în ultima săptămână în 2003, în comparație cu 1 din 10 în 2013. S-a înregistrat, de asemenea, o creștere semnificativă a numărului de tineri care declară că nu au consumat niciodată alcool, de la 39% în 2003, la 61% în 2013. De asemenea, atitudinea tinerilor a suferit modificări. Aproape jumătate dintre ei (46%) în 2003 considerau că era

acceptabil ca o persoană de vârsta lor să consume alcool o dată pe săptămână, în comparație cu mai puțin de o treime (26%) în 2013.⁶

Aceste scăderi semnificative se datorează numai în parte creșterii proporției populației pentru care consumul de alcool este interzis prin religie. În schimb, se pare că aceste scăderi s-ar putea datora unui amestec de factori, inclusiv sistemelor Challenge 21 și 25 cu privire la identitate din Marea Britanie, dezvoltării platformelor de comunicare socială și a noilor tehnologii ce oferă activități diverse, climatului economic dificil, precum și unei potențiale revolte 'pentru sobrietate' împotriva părinților mai mult amețiți de băutură. Există și dovezi care sugerează că aceste scăderi s-ar putea datora și unei mai bune creșteri și educări a copiilor. În special, s-a pus un accent din ce în ce mai mare pe importanța primilor ani de viață ai copilului.⁷ Într-adevăr, cercetarea realizată de Demos a arătat faptul că nivelurile ridicate de căldură emoțională în primii cinci ani de viață ai copilului pot avea un impact semnificativ asupra măsurii în care aceștia dobândesc obiceiuri problematice în ceea ce privește consumul de alcool la vârsta adolescenței.

Conform Frances Gardner, cadru universitar la Oxford, în timp ce cunoștințele noastre cu privire la modul în care stilurile de creștere și educare a copiilor s-au schimbat în timp, există câteva studii care sugerează că au avut loc îmbunătățiri în acest sens. De exemplu, rapoartele arată că timpul liber petrecut cu părinții (raportat de copii) a crescut cu aproximativ 30% pentru mame și tați între 1986 și 2000. Studiul mai arată, de asemenea, și o creștere în ceea ce privește supravegherea copiilor de către părinți între 1986 și 2006.

Desigur, modul de creștere și educare a copiilor este numai unul dintre factorii determinanți pentru consumul problematic de alcool. În plus față de alți factori culturali, naționali sau de generație, cadre universitare, autoritățile din domeniul sănătății publice, reprezentanții industriei dezbate cu toții intens aspecte legate de preț, disponibilitate, densitatea punctelor de vânzare și marketing.

În special prețul este deosebit de discutabil în Marea Britanie, în condițiile în care guvernul a propus un preț minim pe unitatea de alcool, ca în cele din urmă să renunțe la această reglementare. Domeniul alcoolului este o zonă foarte încărcată a politicilor, cu reprezentanții grupurilor de interese din domeniul sănătății publice și cadre universitare pe de o parte și reprezentanți ai industriei pe de altă parte, blocați într-o dezbatere din ce în ce mai anevoioasă. Fiecare dintre părți este convinsă de dreptatea sa și se

bazează pe dovezi justificative pentru a-și susține și fundamenta opiniile. Punctul culminant al acestei agitații înverșunate în Marea Britanie a fost lupta legată de propunerea guvernului cu privire la prețul minim pe unitate de alcool cu reprezentanții din domeniul sănătății publice, care au renunțat datorită acestei dispute la Planul de Responsabilitate cu privire la Sănătatea Publică/ Public Health Responsibility Deal.

În cadrul Demos, am utilizat abordări diferite pentru gestionarea politicilor în acele zone de dezbatere care sunt intens polarizate. Această abordare se bazează pe 'teoria sistemelor' și a fost conturată inițial de Jake Chapman într-un raport Demos denumit *Eșecul sistemului*.⁸ A fost utilizat mai recent de unul dintre autorii studiului prezent în cadrul raportului *Luarea în serios a drogurilor*, care tratează apariția de substanțe noi cu proprietăți psihoactive – care mai sunt cunoscute și sub denumirea de 'droguri legale'.

Teoria sistemelor susține faptul că prea des guvernele eșuează în a îmbunătăți politicile legate de aspectele ce sunt percepute ca fiind extrem de emoționale, polarizate și cu o miză mare. Politica legată de droguri este un exemplu clasic (cu dezbaterile dintre 'cei care aplică legea' și 'cei care legiferează'), deși în ultima decadă politica legată de alcool a ajuns să fie caracterizată ca fiind un domeniu extrem de polarizat al politicii.

Problema consumului excesiv de alcool poate fi descrisă ca fiind o 'problemă periculoasă'. Termenul de 'problemă periculoasă' se referă la aspecte ce sunt deosebit de complexe și care adeseori implică consecințe neintenționate și compromisuri dificile. Complexitatea poate fi recunoscută în faptul că nu reușim să identificăm cauzele principale ale consumului excesiv de alcool: să fie vorba despre preț, disponibilitate, publicitate, cultură, familie, cauze genetice sau toate cele de mai sus? Însă complexitatea poate ridica și obstacole în calea propunerii de soluții care țin de politici, datorate potențialului de manifestare a unor consecințe neintenționate pe care anumite politici le-ar putea avea.

În cazul alcoolului, diferitele părți interesate nu găsesc un acord cu privire la dimensiunile problemei, respectiv la cea mai adecvată abordare de gestionare a acesteia. În timp ce diferențele sunt discutate destul de mult într-un limbaj tern, bazat pe dovezi și statistici – cauza de bază a dezacordurilor dintre aceștia se rezumă adeseori la valori și judecăți morale fundamental ireconciliabile. De exemplu, în contextul politicilor cu privire la alcool, unele părți interesate au judecăți de valoare de tipul 'alcoolul este rău', pe când alte părți interesate tratează 'consumul de alcool ca un drept

individual' și că majoritatea adulților consumă alcool în mod responsabil. Problema este că, în mod evident, ambele perspective sunt corecte până la un punct.

În loc de a ține partea unuia sau altuia în aceste jocuri fără rezultate, teoria sistemelor susține că o abordare mai eficientă ar fi aceea de a aduce îmbunătățiri politicilor în domeniile în care se poate ajunge la un consens în spectrul polarizat. Aceasta este abordarea adoptată de Demos, bazându-se pe istoria sa de a trata probleme de politică în acest mod. Susținem că o creștere și o educare a copiilor este unul dintre acele domenii în care este posibilă ajungerea la un consens între reprezentanții din domeniul sănătății publice și reprezentanții industriei.

Stilul de creștere și educare a copiilor, 'caracterul' și alcoolul

În ultimii zece ani, Demos a explorat rolul și impactul 'caracterului' asupra șanselor și a rezultatelor obținute ulterior în viață. Ideea de 'caracter' își are originile la Aristotel. După cum este subliniat în etica sa Nicomahică, ideea de 'caracter' este considerată a fi o virtute morală aflată în strânsă legătură cu noțiunea de cumpătate, de capacitatea de a întârzia satisfacția și de a rezista presiunii de grup. Ideea de 'caracter' a rămas o forță puternică în Anglia victoriană - și nu numai - și și-a găsit expresia, de exemplu, în raționamentul lui Robert Baden Powell pentru întemeierea Mișcării Scout. În timp ce ideea de caracter a încetat să mai fie de actualitate în secolul al 20-lea, aceasta a cunoscut de atunci o reactualizare, în special în cercurile de politici publice. În noua sa înfățișare, caracterul este adeseori descris ca fiind o 'competență' – respectiv o competență 'transversală' sau 'non-cognitivă'.

În ultimii zece ani, cercetarea realizată de cadrele universitare (și Demos) a arătat că există o probabilitate mai mare ca persoanele care au un caracter mai puternic să fie mai sănătoase, mai fericite și mai de succes pe piața muncii⁹ – dovedind valabilitatea raționamentului lui Aristotel cu privire la faptul că întotdeauna 'caracterul' este esențial pentru a trăi o viață mai bună.

Cât despre rădăcinile caracterelor puternice, Aristotel a făcut din nou dovadă de înțelepciune, accentuând importanța deprinderilor dobândite în primii ani de viață. Cercetarea Demos a arătat că modul de creștere și educare a copiilor are unul dintre cele mai de seamă impacturi asupra dezvoltării competențelor de caracter (vezi, de exemplu, *Building Character / Formarea caracterului*, *Home Front / Frontul de acasă* și *The Character Inquiry* /

Cercetarea caracterului). În raportul *Building Character/Formarea caracterului* prin analiza longitudinală din studiile de cohortă Birth Cohort Study din 1970 și din Millenium Cohort Study, Demos a constatat că o creștere și o educare a copiilor de tipul 'iubire și fermitate'- ce combină niveluri ridicate de afecțiune, cu impunerea constantă a disciplinei - a fost corelată cu dezvoltarea unei game de competențe de 'caracter' la copii, ceea ce a condus, în consecință, la obținerea unor rezultate pozitive ulterior, în viață.¹⁰ Pe baza acestor constatări, în 2011 Demos a decis să exploreze legătura dintre creșterea și educarea copiilor, caracter și alcool.

În 2011 și 2012, Demos a lansat două rapoarte de cercetare ce studiază relația dintre stilul de creștere și educare a copiilor, comportamentul parental în ceea ce privește consumul de alcool și probabilitatea ca aceștia să dezvolte, la rândul lor, o relație problematică cu alcoolul. Similar constatărilor din raportul *Building Character /Formarea caracterului*, aceste rapoarte au arătat faptul că o creștere și o educare a copiilor de tipul 'iubire și fermitate' s-a dovedit a fi cea mai bună protecție împotriva dezvoltării de către copii a unor probleme legate de consumul de alcool (*Under the Influence/Sub influența alcoolului*).

În mod special, am constatat că:

- **Nivelurile ridicate de căldură părintească** înainte de împlinirea vârstei de 5 ani reduc semnificativ șansele copilului de a consuma alcool excesiv la vârsta de 16 ani.
- Creșterea și educarea copilului de tip **detașat** la vârsta de 10 ani și de 16 ani crește de două ori probabilitatea ca acesta să consume alcool excesiv la vârsta de 34 ani.
- Creșterea și educarea copilului de tip **bla** la vârsta de 16 ani crește de opt ori probabilitatea ca acesta să consume alcool excesiv la acea vârstă.

Pe baza acestor constatări, am concluzionat că nivelurile ridicate de căldură emoțională manifestată până la vârsta de 10 ani și disciplina fermă (fie de tip autoritar, fie de tip 'iubire și fermitate') la vârsta de 16 ani sunt cele mai bune abordări ale procesului de creștere și educare a copilului pentru a reduce probabilitatea ca acesta să consume alcool excesiv în adolescență și ca adult.

În cel de-al doilea raport, *Feeling the Effects / Resimțind efectele*, am realizat o analiză pentru a examina în ce fel consumul de alcool parental a influențat (1) stilul de creștere și educare a copiilor și (2) probabilitatea ca acesta să consume alcool excesiv. De asemenea, am realizat interviuri cu 50

de familii de pe teritoriul Marii Britanii, în cadrul cărora cel puțin un părinte a avut o relație problematică cu alcoolul pentru a determina în detaliu în ce fel acest lucru a afectat stilul acestuia de creștere și educare a copiilor și în ce fel puteau fi aceștia sprijiniți cel mai bine. Bazându-ne, din nou, în prima parte a analizei pe surse de date longitudinale, am constatat următoarele: cu cât mai frecvent era văzut părintele de către copil consumând alcool, cu atât era mai puțin probabil ca părintele să fie clasificat ca practicând stilul de creștere și educare a copiilor de tip 'iubire și fermitate' (*Feeling the Effects / Resimțind efectele*).

Date fiind constatările noastre, am dorit să explorăm dacă relația dintre creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool era una specifică - sau deosebit de puternică – în Marea Britanie, sau dacă aceasta se manifestă și în alte țări. Cercetarea prezentată în acest raport este primul pas în încercarea de a răspunde la această întrebare. În acest caz, ne-am concentrat pe România.

Feeling the Effects/Resimțind efectele: România

În lipsa studiilor longitudinale în România, am implementat un nou studiu reprezentativ asupra populației din România pentru a explora stilul de creștere și educare a copiilor și comportamentul legat de consumul de alcool. După cum am procedat și în raportul *Feeling the Effects / Resimțind efectele*, am mai realizat 26 de interviuri cu familii în care cel puțin un părinte a fost considerat alcoolic. Astfel, este important să subliniem de la început că rezultatele din România nu sunt direct comparabile cu cercetarea pe care am desfășurat-o în Marea Britanie. De exemplu, cifrele sunt mult mai scăzute în studiul din România; nu am putut urmări persoanele de-a lungul unei perioade de timp extinse (ex. 30 de ani); și ne bazăm mai mult pe ceea ce oamenii cunosc și ne comunică despre probleme cu alcoolul cu care se confruntă copiii lor. Astfel, cercetarea prezentată aici este mai puțin solidă din punct de vedere metodologic decât analiza desfășurată în Marea Britanie. Cu toate acestea, cercetarea noastră furnizează prima examinare și cunoaștere de acest fel a comportamentelor de creștere și educare a copiilor din România și a modului în care acestea s-ar putea afla în legătură cu comportamentele de consum de alcool. De asemenea, cercetarea noastră furnizează noi cunoștințe cu privire la obiceiurile de consum de alcool din România și la modul în care acestea se compară cu cele din Marea Britanie.

Capitolul 1:

Stabilirea contextului:

Creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool în România

În acest capitol prezentăm dovezile pre-existente cu privire la consumul de alcool și creșterea și educarea copiilor în România. De asemenea, detaliem contextul politicilor din România în ceea ce privește alcoolul și creșterea și educarea copiilor, inclusiv strategiile de la nivel național, regional și local. Luate în considerare împreună cu cercetarea noastră prezentată în Capitolele 2 și 3, aceste informații asigură baza necesară pentru recomandările noastre cu privire la politici din ultimul capitol al acestui raport.

Consumul de alcool în România: ce știm?

Datele existente în România pentru monitorizarea consumului de alcool sunt extrem de sărace și lipsite de continuitate. Ultima anchetă a Ministerului Sănătății asupra determinantilor stării de sănătate datează din 1997. Singurele studii care s-au efectuat în România în ultimii 10 ani au fost studii internaționale precum ESPAD („Anchetă în școlile europene privind consumul de alcool și alte droguri”) sau HBSC („Comportamente legate de sănătate la copiii școlari”).

„Notă Referitoare la problematica consumului de alcool ca factor de risc asupra sănătății: situația actuală și obiective”, Ministerul Sănătății. Direcția de Sănătate Publică și Control în Sănătatea Publică, Cabinet Ministru, 21 martie 2011

Majoritatea datelor despre obiceiurile de consum de alcool din România provin din surse europene. Aceste date pot contura, adeseori, perspective contradictorii, făcând dificilă formularea unei opinii generale despre felul exact în care problema legată de consumul de alcool din România se compară cu cea din alte țări europene.

În „European Status Report on Alcohol and Health 2010” este prezentat un profil de țară. Conform acestui raport, în perioada 2003-2005, în România, consumul înregistrat de alcool la adulți (persoane 15 ani+) este de aproximativ 11,3 litri de alcool pur pe cap de locuitor pe an și are o tendință stabilă pe perioada de studiu, dar s-a dublat față de ultimele trei decenii. La acest consum se adaugă un consum neînregistrat de alcool de aproximativ 4 litri de alcool pur pe cap de locuitor pe an, ajungându-se în final la un consum total de 15,3 litri de alcool pur. Consumul total de alcool în țările europene în perioada de referință este de 12,2 litri alcool pur pe locuitor 15 ani+ pe an.

European Status Report on Alcohol and Health 2010, pg. 285-286,

http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/128065/e94533.pdf

Nivelul consumului de alcool exprimat în litri per capita (unitate de măsură care depinde de numărul populației adulte indiferent de comportamentul față de alcool) nu oferă dimensiunea reală a consumului de alcool de către persoanele care se autodeclară băutoare. Consumul de alcool realizat numai de către persoanele 15 ani+ care se declară băutoare indică un consum total de 24,48 litri alcool pur per capita, din care 31,75 litri alcool pur consumat de către bărbați, iar 15,02 litri alcool pur consum de către femei.

European Status Report on Alcohol and Health 2010, pg. 287,

http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0004/128065/e94533.pdf

În același document, citat de Centrul de Evaluare și Promovare a Stării de Sănătate, în ceea ce privește modelele de consum pentru anul 2005, OMS identifică următorul model de consum în România:

- un consum de băuturi alcoolice reprezentat de bere și băuturi spirtoase în mod egal (câte 39% dintre consumatori), respectiv vin (22% dintre consumatori);
- abștinenți (persoane care nu au băut în ultimele 12 luni) 37,5%, din care 24,4% foști băutori și 13,1% nebăutori (persoane care nu au consumat alcool în timpul vieții);
- dintre abștinenți, 22,1% sunt bărbați, iar 51,6% sunt femei;
- structura populației abștinate de sex masculin cuprinde 15,6% foști băutori și numai 6,5% nebăutori, valoare care atenționează asupra numărului redus de persoane care au optat pentru un stil de viață responsabil, refuzând consumul de alcool;
- structura populației abștinate de sex feminin cuprinde 32,5% foste consumatoare de alcool, respectiv 19,1% nebăutoare.

Traducere după Raportul Stării Privind Alcoolul și Sănătatea la Nivel European 2010 al OMS, Centrul de Evaluare și Promovare a Stării de Sănătate, pg. 1-6, <http://www.insp.gov.ro/cnepss/wp-content/themes/PressBlue/pdf/PROFIL%20ALCOOL.pdf>

Pe de o parte, studiile indică faptul că nivelul consumului de alcool din România este destul de ridicat. Un raport OCDE publicat în 2011 a constatat că românii se clasează pe locul trei în ceea ce privește consumul de alcool pe cap de locuitor în Europa, cu 12,7 litri pe cap de locuitor adult pe an. În plus, studiul a constatat că România a fost o țară în care s-a înregistrat o creștere semnificativă a consumului de alcool din 1980, consumul crescând cu 14 puncte procentuale.¹¹

În ceea ce privește consumul de alcool la vârsta adolescenței, același studiu arată că România s-a clasat pe unul din primele locuri, cu 47 procente băieți de 15 ani care au admis că au consumat alcool de cel puțin două ori în viață. Studiul a mai dezvăluit și o diferență notabilă între sexe în comparație cu alte țări europene, cu numai 18% dintre adolescente care au admis că au consumat alcool de cel puțin două ori până la data studiului.

Alte studii, însă, prezintă o perspectivă mai optimistă. De exemplu, ESPAD - Proiectul European de Cercetare în Școli privind Consumul de Alcool și alte Droguri include date despre consumul de alcool, tutun, droguri ilicite și substanțe noi cu proprietăți psihoactive (SNPP) în rândul elevilor din școli cu vârsta de 16 ani. Cel mai recent raport, publicat în 2011, a fost aplicat în 39 de țări, în majoritatea continentului european, pe un grup țintă de adolescenți care au împlinit vârsta de 16 ani în anul în care a fost realizat studiul și care participau la cursuri în instituții de învățământ. Au avut loc cinci ediții din acest tip de studiu, în 1995, 1999, 2003, 2007, 2011, iar România a fost inclusă în studiu începând cu anul 1999.

Cel mai recent studiu ESPAD realizat în România a luat în considerare adolescenții născuți în 1995, cu un eșantion de 2770 elevi (1279 băieți și 1491 fete) selectați dintr-un eșantion de 149 de școli (268 de clase a IX-a și a X-a). Rezultatele arată că patru din cinci adolescenți de 16 ani au raportat că au consumat alcool cel puțin o dată în viață (denumit consum 'pe parcursul vieții'). Acesta a indicat o scădere de 2 procente în comparație cu studiul precedent din 2007 (81%), o valoare cu 8 procente mai scăzută, în mod notabil, față de media europeană (87%).

Proiectul DRAIN - Rețeaua olandezo-română de implementare a politicii privind alcoolul, a realizat, la rândul său, cercetări cu privire la

consumul de alcool de către tineri. Finanțat de Ministerul de Externe olandez, ca parte din Programul MATRA, obiectivele proiectului DRAIN sunt de a realiza o serie de studii care să investigheze consumul de alcool în rândul tinerilor și să contribuie la elaborarea politicii locale pentru prevenirea problemelor legate de consumul de alcool. Unul din punctele forte cheie ale proiectului este crearea unor rețele locale pentru prevenirea consumului de alcool cu ajutorul specialiștilor, al susținătorilor și al cercetătorilor, care sunt bine informați și motivați. Cercetătorii din cadrul Universității TWENTE și din cadrul Facultății de Teologie – Secțiunea Asistență Socială din Pitești au realizat cercetarea cu privire la accesul la alcool al copiilor și tinerilor (ex. tentative reușite de achiziționare de alcool și numărul de puncte de desfacere alcool din proximitatea școlilor), precum și studii cu privire la atitudinea și cunoștințele elevilor și părinților legate de alcool.

În 2008, primul studiu s-a bazat pe un chestionar la ale cărui întrebări au răspuns 1300 de elevi provenind din 50 de clase din 17 școli. Rezultatele au indicat că numai 12% dintre tinerii din Pitești (cu vârste cuprinse între 14 și 19 ani) au susținut că nu au consumat alcool niciodată, ceea ce înseamnă că 88% dintre adolescenți au consumat alcool la un moment dat în viața lor. Acest procent este mai ridicat decât cel indicat de studiul ESPAD, dar nu cu o marjă mare. Studiul DRAIN a indicat că era mai mare probabilitatea ca băieții să consume alcool decât fetele, cu 93% dintre băieții din Pitești și 85% dintre fete fiind consumatori de alcool, iar aproximativ jumătate dintre băieți raportând că au consumat alcool pentru prima dată înainte de a împlini 13 ani. În plus, numai 28% au indicat că nu au consumat alcool în ultimele 30 de zile, 20% au consumat alcool o dată, ceea ce înseamnă că mai mult de 50% consumă alcool în mod regulat.

- În studiul privind *Cunoștințe, atitudini, practici parentale în România, 2007*, 1 din 10 părinți din mediul urban și 1 din 5 părinți din mediul rural, au menționat ca motiv ale certurilor din familie, consumul de alcool.

Sursa pentru citare: Anghelescu, C., Statică, E., Vitcu, A., 2006, Cunoștințe atitudini practici parentale în România, pag. 47, Ed. Alpha MDN, Secțiunea 1

- În studiul *Educația în familie, Repere și practici actuale, 2006*, 6,3% dintre copiii chestionați indică alcoolismul între comportamentele deviante ale părinților lor.

Sursa pentru citare: Elisabeta Negreanu, Mihaela Ionescu, coordonatori, 2006, Educația în familie, Repere și practici actuale, pag. 95, Editura Cartea Universitară

Studiul „*Bunăstarea Copilului în Mediul Rural*”, efectuat prima dată în 2012 și repetat în 2014, reprezintă un unicat în domeniul cercetării nivelului de bunăstare a copilului în România și face parte din continua serie de analize periodice realizate de către World Vision Romania (WVR) începând din 2005. Acest studiu prezintă o analiză comparativă longitudinală a principalilor indicatori privind bunăstarea copilului, compilați într-un set de date reprezentative pentru mediul românesc cu privire la evoluția indicatorilor măsurați. Studiul din 2014 conține un eșantion de 2774 de gospodării.

Copiii și tinerii cu vârste între 12 și 18 ani au fost întrebați dacă au fumat sau dacă au băut alcool și, dacă da, cât de des obișnuiesc să facă aceste lucruri. 21% dintre respondenții de 12-18 ani au declarat că au consumat, cel puțin odată, băuturi alcoolice. Copiii care au declarat că au consumat alcool au fost întrebați cât de frecvent au făcut acest lucru în ultimele patru săptămâni. 27% dintre aceștia nu au consumat alcool deloc în ultima lună, 46% au băut alcool mai puțin de o dată pe săptămână, iar 19% au declarat că cel puțin o dată pe săptămână au consumat băuturi alcoolice.

Infrastructura și strategia de combatere a consumului nociv de alcool în România

În România – la fel ca și în multe alte țări – abordarea guvernului cu privire la combaterea dependenței de alcool este cel mai adesea inclusă în aceeași sferă ca și drogurile și tutunul. Cu toate acestea, se pare că este acordată mai puțină atenție combaterii abuzului de alcool în cadrul instituțiilor de stat, al companiilor private sau ONG-urilor în comparație cu țări ca Marea Britanie. Mai mult decât atât, conform membrilor din cadrul Grupului de experți și Comitetului de Coordonare, politicile și media pun un accent redus pe problema consumului de alcool de către tineri în comparație cu țările din Europa de Vest.

Sunt puține proiectele și programele cu privire la consumul de alcool care să fie demne de atenție. De exemplu, Agenția Națională Împotriva Drogurilor este responsabilă pentru administrarea cercetării și a programelor ca parte din ESPAD - Proiectul European de Cercetare în Școli privind Consumul de Alcool și alte Droguri. Un alt proiect, co-finanțat prin intermediul Fondului Social European, este Centrul de incluziune socială pentru persoanele dependente de alcool. Proiectul este un parteneriat între Asociația Alianța pentru Lupta Împotriva Alcoolismului și Toxicomanilor (ALIAT), Centrul Național de Studii pentru Medicina Familiei (CNSMF) și Asociația pentru Sprijinirea Șomerilor Dâmbovița (ASSD) și asigură

prevenirea și tratamentul problemelor aferente abuzului de alcool și droguri.

Studiile efectuate de către Agenția Națională Antidrog privind cunoștințele, practicile și atitudinile populației generale (15ani+) în legătură cu consumul de droguri (ANA 2007 și ANA 2004) au descris următoarele tendințe ale consumului de alcool:

- Datele din cele două anchete (2004 și 2007) conduc la concluzia că pe ansamblul populației consumul de alcool a scăzut, aproximativ cu cinci procente, pentru toate perioadele de referință;
- O asociere intensă între consumul de alcool și nivelul socio-economic, persoanele cu venit ridicat având o probabilitate mai mare de a consuma alcool decât populația cu venit scăzut;
- O asociere între consumul de alcool și statutul marital, subiecții căsătoriți prezintă un risc relativ de a consuma alcool decât cei necăsătoriți;
- O asociere statistic semnificativă între consumul de alcool și nivelul de studii.

Agenția Națională Antidrog,

http://www.ana.gov.ro/rom/upl/Prezentare_campanie_alcool.ppt

De asemenea, există și demersuri sub egida industriei de alcool. Forumul Român pentru Consumul Responsabil de Alcool este format dintr-un grup de companii din industria băuturilor spirtoase și din câteva părți interesate, care încurajează industria cu privire la adoptarea de standarde responsabile de autoreglementare pentru marketing și publicitate.

Conform unei estimări prezentate de Ministerul Sănătății: „în România mor anual peste 17.000 de oameni datorită consumului de alcool, iar peste jumătate dintre aceștia mor în perioada activă a vieții lor (între 20 și 64 de ani)”.

Un studiu realizat anul trecut „*Situația adolescenților din România*” realizat de UNICEF România, arată că adolescenții la rândul lor sunt supuși riscului.

Potrivit datelor sondajului, 42% dintre adolescenți au consumat băuturi alcoolice cel puțin o dată (Fig. 1.1., Anexa 1). Consumul de alcool este mai frecvent în cazul băieților decât al fetelor: 57% dintre băieți au băut alcool cel puțin o dată în viață față de 27% dintre fete.

31% (dintre care 35% băieți și 26% fete) au primit observații din partea celor din jur în legătură cu consumul lor de alcool.

Aceste date sunt de asemenea susținute de cifrele ce arată cantitatea medie de alcool consumată de adolescenți. Astfel, cantitatea medie de alcool pe care au consumat-o băieții în ultimele 30 de zile (dintre cei care au consumat alcool cel puțin o dată în viață) a fost de 513 mililitri, în timp ce fetele au băut mai puțin de jumătate din cantitatea băieților (204 mililitri).

Incidența și prevalența consumului de alcool sunt mai ridicate în rândul adolescenților cu vârste mai mari, peste jumătate dintre adolescenții de 14 ani consumând alcool, față de 21% dintre cei sub 14 ani. Acesta este un semnal de alarmă, mai ales când corelăm aceste cifre cu cele potrivit cărora 33% din prima categorie (14 ani și peste) și 20% din cea de-a doua au primit observații în legătură cu consumul lor de alcool.

Procentul adolescenților din mediul rural care au consumat alcool cel puțin o dată este mai scăzut decât cel al adolescenților de la oraș. Astfel, jumătate dintre adolescenții ce trăiesc în mediul urban au consumat băuturi alcoolice cel puțin o dată în viață, comparativ cu 32% dintre cei ce locuiesc la țară. În mediul rural, adolescenții beau în general o cantitate mai mare (aproape dublă) decât adolescenții din centrele urbane. Datele arată că în ultimele 30 de zile, când au consumat băuturi alcoolice, adolescenții din mediul rural au băut în medie 560 de mililitri, în timp ce egalii lor din mediul urban au băut aproape jumătate din această cantitate (aproximativ 300 mililitri). 31% dintre adolescenții ce trăiesc la oraș și 30% dintre cei de la țară au primit observații referitoare la consumul lor de alcool.

Concluzie

Dintr-o serie de motive politice și culturale, pare destul de clar că tema abuzului de alcool nu este discutată și dezbătută pe larg, așa cum se întâmplă în Țările din Vestul Europei. Totuși, asta nu înseamnă că această problemă nu este semnificativă în România – în special în anumite segmente ale populației. Datele cu privire la obiceiurile de consum de alcool din România sugerează o perspectivă complicată. Mai mult decât atât, mulți dintre membrii Grupului Expert de Coordonare au considerat că lipsa dialogului public cu privire la alcool în România ar putea fi un indiciu că numeroase persoane ezită să dezvăluie cercetărilor care realizează studiile obiceiurile lor privind consumul de alcool. Într-adevăr, constatările din studiul nostru, prezentate în capitolul următor, sugerează niveluri foarte moderate de consum de alcool în România. Aceste constatări, însă, trebuie

luate în considerare în contextul adecvat – inclusiv raportul OCDE citat mai sus, care sugerează niveluri ridicate de consum de alcool. Cu toate acestea, sperăm că acest raport și cercetarea pe care am realizat-o să contribuie la creșterea vizibilității problemelor legate de alcool în România și să-și aducă contribuția astfel încât tema alcoolului să fie mai puțin tabu și să fie abordată în dezbateri publice.

Capitolul 2:

Rezultatele studiului: stilul de creștere și educare a copiilor

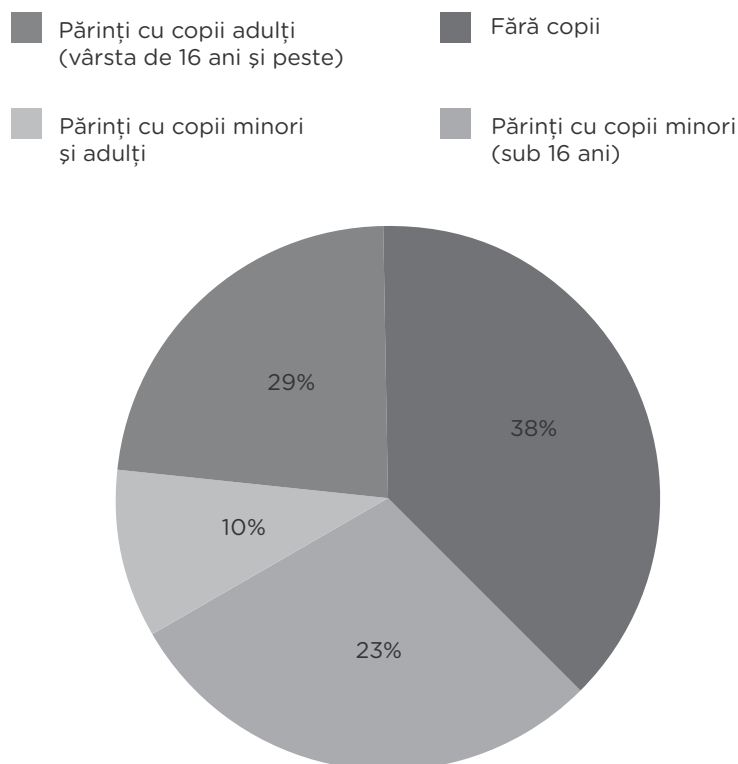
Studiul nostru furnizează una dintre cele dintâi perspective asupra stilului de creștere și educare a copiilor din România. Problema creșterii și educării copiilor poate fi – la fel ca și alcoolul – un subiect delicat de discutat.

Este foarte probabil ca multe dintre răspunsurile respondenților la întrebările legate de creșterea și educarea copiilor să fi suferit de o tendință de confirmare: cu alte cuvinte, este posibil ca aceștia să fi oferit răspunsuri percepute ca fiind mai acceptabile din punct de vedere social și este mai puțin probabil ca aceștia să fi raportat aspecte care ar fi putut fi percepute de către cercetători ca blamabile sau problematice. Astfel, constatările noastre trebuie să fie interpretate luând în considerare acest avertisment semnificativ.

Aproape două treimi dintre respondenți (62%) au raportat că erau fie părinți de copii minori (18 ani sau mai puțin), fie de adulți. Aproape o treime (29%) din respondenții părinți au copii de peste 18 ani, aproape unul din patru (23%) au copii de 18 ani sau mai puțin, iar unul din zece (10%) a raportat că are atât copii minori, cât și copii adulți.

În scopul analizei noastre cu privire la stilul de creștere și educare a copiilor, după cum se vede mai jos, am fost interesați în mod special de acei respondenți ai studiului care au raportat că au copii de sub 16 ani ('minori').

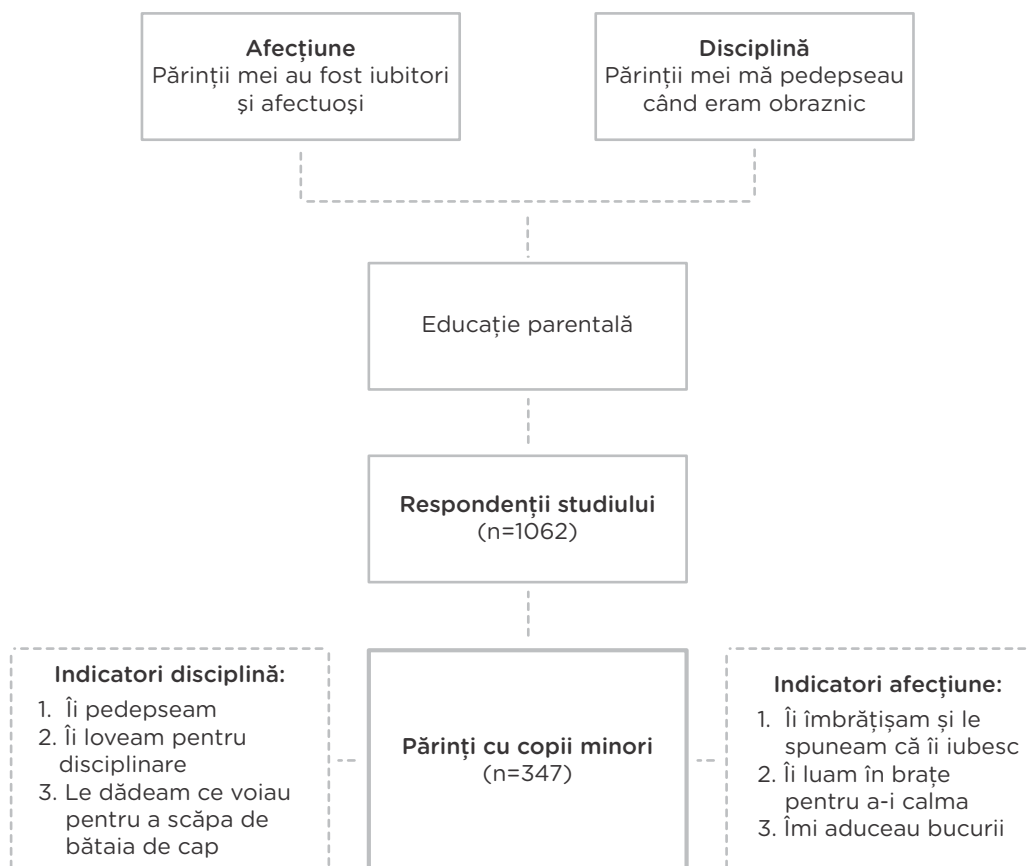
Figura 1 **Statutul parental al respondenților studiului**

Imaginea de ansamblu a creșterii și educării copiilor în România, prezentată prin intermediul studiului nostru, este una extrem de pozitivă.

Studiul nostru a oferit două șanse pentru colectarea de date cu privire la creșterea și educarea copiilor. Mai întâi, i-am întrebat pe toți respondenții (n=1062) să reflecteze și să raporteze cu privire la cât de afectuoși au fost părinții lor și cât de consecvenți au fost cu privire la impunerea disciplinei. Apoi, am adresat părinților cooptați în studiul nostru care au copii mai mici (de sub 18 ani) șase întrebări cu privire la 'stilul de creștere și educare a copiilor', dintre care unele bazate pe lucrarea noastră *Under the Influence/ Sub influența alcoolului*, care a făcut uz de studiile Birth Cohort Study din 1970 și Avon Longitudinal Survey of Parents and Children. Lista indicatorilor cu privire la stilul de creștere și educare a copiilor pe care am utilizat-o este inclusă în Anexa tehnică la acest raport. Acești părinți cu copii mai mici (sub 18 ani) reprezintă aproximativ o treime din totalul eșantionului supus studiului.

Figura 2 Măsurarea stilului parental – concepte și indicatori

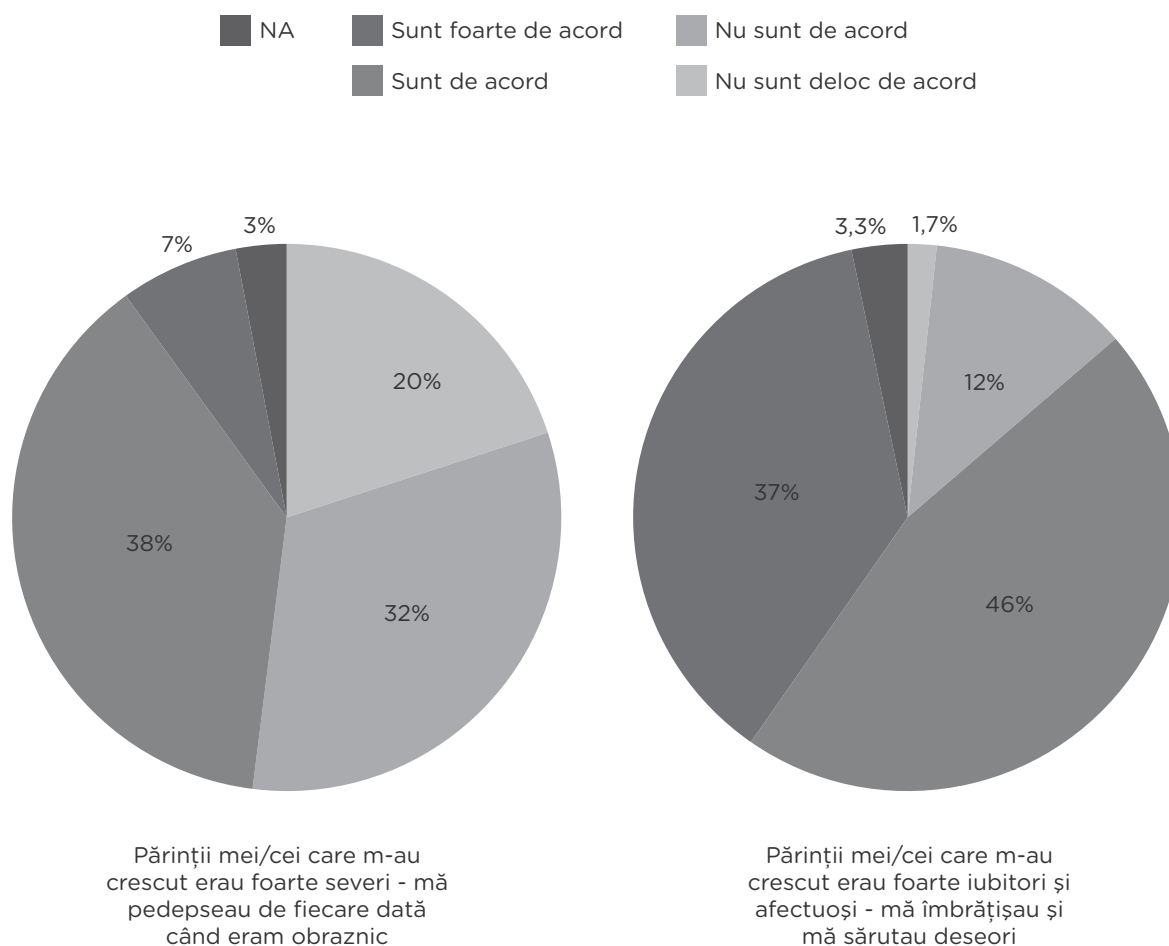

Ambele măsuri conturează o imagine similară asupra creșterii și educării copiilor în România: marcată de niveluri înalte de afecțiune și de niveluri moderate de impunere a regulilor.

81% din toți respondenții studiului au fost de acord că părinții lor/sau cei care i-au crescut au fost iubitori și afectuoși, în timp ce aproape jumătate din respondenți au raportat că părinții lor au fost adepți ai unei discipline severe și îi pedepseau de fiecare dată când erau obraznici. Și aici s-ar putea manifesta o tendință de confirmare, ceea ce înseamnă că este mai probabil ca respondenții studiului să fi raportat că părinții lor au fost iubitori și afectuoși și este mai probabil ca respondenții părinți de copii minori să raporteze despre sine că sunt iubitori și afectuoși cu copiii lor.

Stiluri parentale adoptate în România pentru creșterea și educarea copiilor

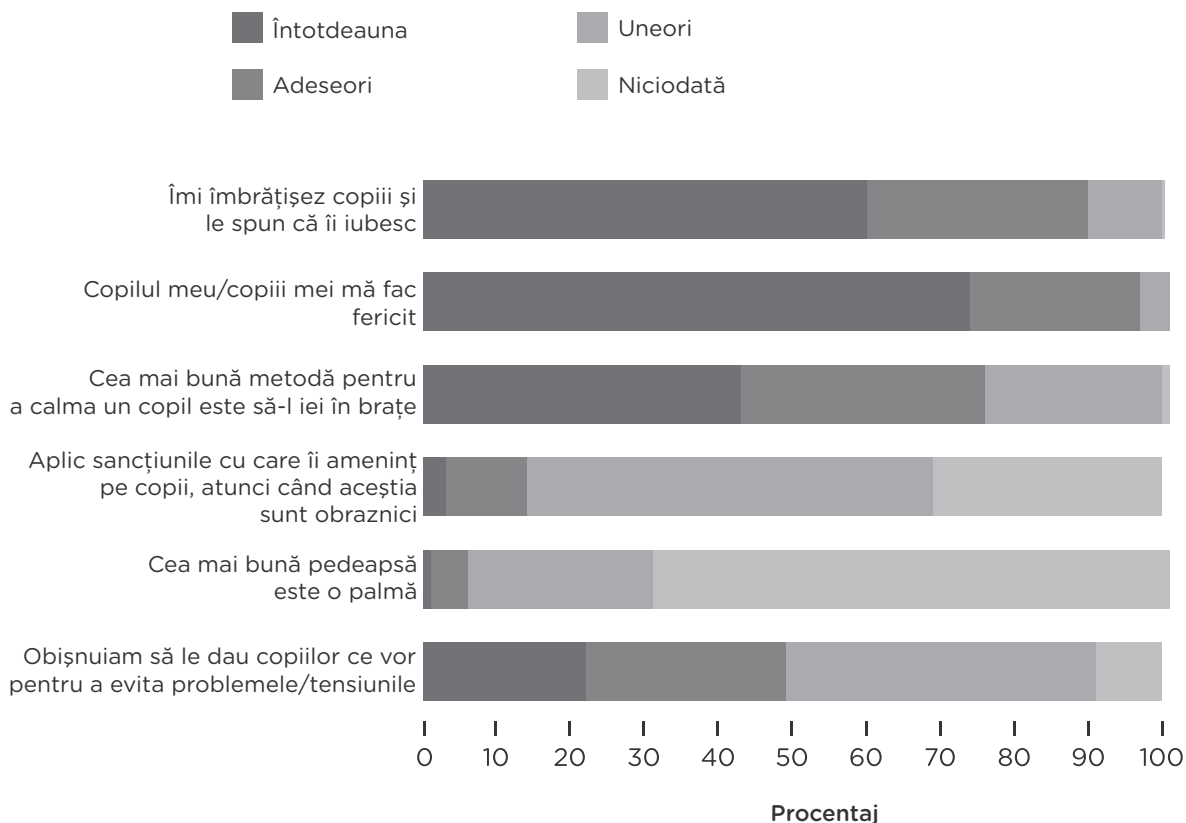
Figura 3 Indicators cu privire la stilul de creștere și educare a copiilor și răspunsurile acordate de întregul eșantion

Sursa: Studiul IPP și Demos, 2014

Figura 4 prezintă răspunsurile părinților incluși în studiul nostru la fiecare dintre cele șase întrebări referitoare la stilul de creștere și educare a copiilor. Din nou, imaginea care rezultă este una ce indică niveluri ridicate de afecțiune (ex. 90% spun că își îmbrățișează copiii și le spun că îi iubesc mereu sau adeseori) și niveluri moderate de disciplinare (ex. o treime spun că nu aplică niciodată sancțiunile cu care îi amenință pe copii atunci când sunt obraznici).

Figura 4 Răspunsurile respondenților studiului cu copii în vârstă de 18 ani sau mai puțin la întrebări cu privire la creșterea și educarea copiilor

O modalitate de minimalizare a efectului tendinței de confirmare este defalcarea eșantionului în funcție de punctajul mediu și median. Astfel, pentru a realiza împărțirea respondenților studiului în funcție de diferite stiluri de creștere și educare a copiilor, am calculat punctajul mediu și median pentru indicatorii de afecțiune și pentru indicatorii de control sau disciplină. Această abordare a fost similară cu cea adoptată de Demos în *Under the Influence/Sub influența alcoolului* și *Feeling the Effects/Resimțind efectele*.

Apoi, cercetătorii au numărat și au adunat răspunsurile corespunzătoare afecțiunii, pe de o parte, și pe cele corespunzătoare disciplinei, pe de altă parte, după care au calculat statisticile sumare pentru fiecare axă.

Acestea sunt prezentate în Tabelul 1 pentru toți respondenții studiului și în Tabelul 2 pentru părinții cu copii mai mici din eșantionului nostru.

Tabelul 1 Statistici cu privire la măsurile aferente stilului de creștere și educare a copiilor practicat de părinții respondenților (Educație parentală)

	Medie	Deviație standard	Median	N
Au avut părinți iubitori	3,2	0,7	3	1.033
Au avut părinți severi	2,3	0,9	2	1.035

Tabelul 2 Statistici cu privire la indicatorii de afecțiune și control pentru părinți

	Medie	Deviație standard	Median	N
Afecțiune	10,4	1,6	11	349
Control	5,6	1,5	6	347

Punctajele reflectă constatările de mai sus, cu punctaje medii și mediane ridicate pentru afecțiune și oarecum scăzute sau de mijloc pentru control și disciplină.

Respondenții studiului au fost apoi clasificați în funcție de cele patru stiluri de creștere și educare a copiilor, în funcție de relația acestora cu punctajele mediane, după cum se poate vedea în Tabelul 3.

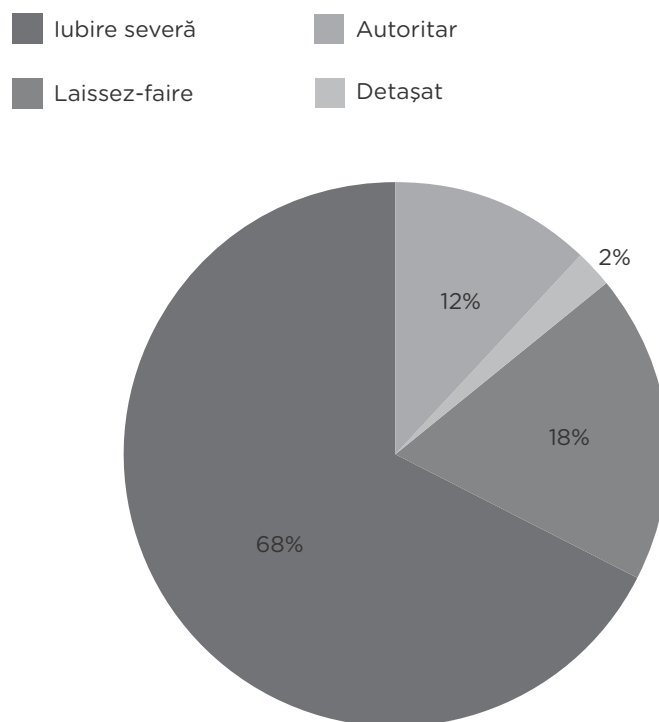
Tabelul 3 Clasificarea stilului parental

		Afecțiune	
		Peste medie	Sub medie
Control	Peste medie Sub medie	Autoritar Detășat	Iubire și fermitate Laissez-faire

În ceea ce privește 'educația parentală', aproximativ doi din trei respondenți și-au clasificat părinții ca încadrându-se în tipul 'iubire și fermitate'. Aproximativ unul din cinci și-a descris părinții ca încadrându-se

în stilul 'laissez-faire sau neglijent' și unul din zece și-a descris părinții ca având un stil 'autoritar'. Numai 2 procente din respondenții studiului și-au descris părinții într-un mod care îi încadrează în stilul 'detașat' de creștere și educare a copiilor.

Figura 5 Stilul de educație parentală al tuturor respondenților studiului

Sursa: Analiza Demos, 2014

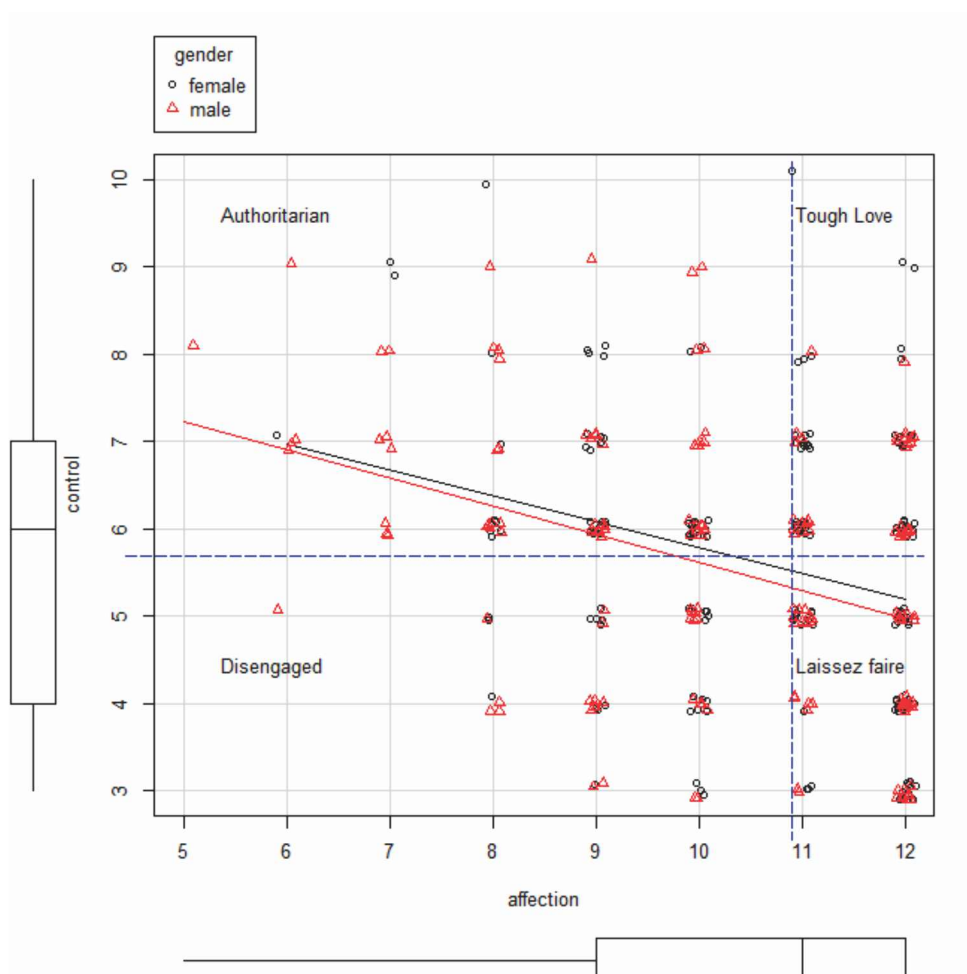
Era mai mare probabilitatea ca bărbații să-și descrie părinții ca aparținând stilului 'iubire și fermitate' sau 'autoritar', în timp ce femeile erau mai înclinate să-și descrie părinții ca încadrându-se în stilul 'laissez-faire' sau 'detașat'.

Tabelul 4 **Rezultatele clasificării stilului parental
(procentaje rând)**

	Autoritar	Detașat	Laissez-faire	Iubire și fermitate	N
Sex feminin	10,1%	3,2%	22,2%	64,5%	535
Sex masculin	14,3%	1%	14,3%	70,5%	491

În ceea ce-i privește pe părinții cu copii mici din eșantionul nostru, distribuția stilurilor de creștere și educare a copiilor este mult mai echilibrată – datorată, în parte, probabil, utilizării celor șase indicatori pentru stilul de creștere și educare a copiilor față de doi. Diagrama de dispersie de mai jos indică felul în care respondenții cu copii mai mici sunt distribuiți în funcție de diferitele stiluri de creștere și educare a copiilor.

Figura 6 **Diagramă de dispersie a afecțiunii față de control în
funcție de sex cu liniile de regresie OLS și detalii
ale clasificării stilului parental**

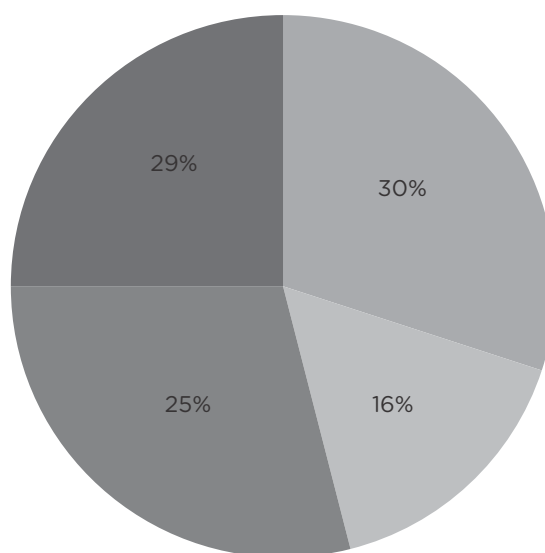

Sursa: Analiza Demos

Este important de evidențiat faptul că, în cadrul acestei abordări, stilurile de creștere și educare a copiilor sunt determinate pe baza poziționării relative a acestora față de ceilalți respondenți. Astfel, atunci când stabilim că 30% dintre părinții din subeșantion sunt părinți autoritari, acest lucru ar trebuie să fie interpretat în contextul mai larg descris mai sus: respectiv, acela că, în medie, părinții români tind spre niveluri ridicate de afecțiune și niveluri scăzute de impunere a regulilor.

Astfel, Figura 7 de mai jos nu prezintă o imagine obiectivă a stilurilor de creștere și educare a copiilor ale părinților români precum analiza de mai sus, ci, mai curând, una bazată pe o poziție relativă față de ceilalți respondenți.

Figura 7 Clasificarea stilurilor de creștere și educare a copiilor pe baza distanței față de median (stil parental 'relativ') (n=347)

Sursa: Analiza Demos, august 2014

Analiza stilului de creștere și educare a copiilor

În lipsa unui corp substanțial de date anterioare este dificil să stabilim cu precizie cât de exacte sunt rezultatele studiului din România. După cum am menționat mai sus, este foarte probabil ca subiectul sensibil al întrebărilor să fi făcut ca cercetarea noastră să fi suferit de pe urma tendinței de confirmare – prezentând o imagine mai roz a creșterii și educării copiilor în România decât este cazul, de fapt. Însă toate cercetările legate de stilurile de creștere și educare a copiilor sunt supuse unor astfel de posibile deficiențe și nu există nicio dovadă care să sugereze că românii sunt mai predispuși la această tendință de confirmare.

Un studiu realizat în luna februarie a anului 2013, a avut drept categorii de subiecți ai eșantionului, părinții copiilor care sunt înscriși la Școala Generală Nr. 3 Rovinari, precum și alți părinți identificați de către membrii Asociației Centrul pentru Educație și Consultanță Instrumente Structurale și a analizat stilurile parentale adoptate de părinți.

Studiul a avut următoarele **obiective principale**:

- **O1:** Determinarea stilurilor parentale adoptate de părinți;
- **O2:** Analiza avantajelor și dezavantajelor posibile pentru fiecare stil parental;
- **O3:** Analiza efectelor pe care le au asupra copilului și asupra omului de mai târziu.

În cadrul cercetării au fost chestionați un număr de 308 părinți. Eșantionul cercetării a fost alcătuit din părinți care au fost de acord să completeze chestionarul elaborat pentru acest demers.

Ținând cont de tema aleasă în cercetătorii au optat pentru utilizarea următoarelor instrumente de cercetare și anume:

- chestionarul pentru identificarea stilului parental.
- metode statistice de analiză, prelucrare și interpretare a datelor.

Rezultatele studiului arată următoarele stiluri parentale:

Frecvență	Procent	Procent valid	Procent cumulativ
Stil ferm și non-blând	85	27,6	27,9
Stil blând și non ferm	28	9,1	37,0
Stil non blând și non ferm	72	23,4	60,4
Stil blând și ferm	122	39,6	100,0
Total	308	100,0	100,0

Analizând datele înregistrate s-a observat că cei mai mulți părinți adoptă un stil parental care generează comportamente pozitive școlare și sociale, și că doar o parte mică din rândul părinților adoptă un stil parental care generează comportamente negative sociale și școlare.

Adoptarea unui stil parental blând și ferm și existența unor preocupări continue, sistematice și active pentru asigurarea unui mediu de viață securizant, conduc la creșterea stimei de sine și a abilităților sociale ale copilului.

Astfel, putem concluziona că adoptarea unui stil parental ferm și blând asociat cu un nivel optim de preocupare pentru binele copilului sunt predictorii buni pentru dezvoltarea abilităților emoționale și pentru creșterea stimei de sine a copiilor.

Datele sunt prezentate în studiul „Evaluarea Stilurilor parentale”, proiect Comenius Regio COM-11-PR-06-GJ-RO Rovinari, 2013

Studiul arată că ponderea familiilor în care părinții se ceartă cel puțin o dată pe lună este între 22 – 30 %, fiind, se pare, în descreștere odată cu vârsta copilului.

Pe ansamblu, peste 42,6% dintre părinți recunosc că se ceartă în prezența copilului, existând ponderi foarte apropiate între mediul urban și rural.

Totuși nu se poate afirma că există o corelație clară între vârsta copilului și frecvența certurilor; la ambele subgrupe de vârstă preșcolară ponderea părinților care au declarat că nu se ceartă aproape niciodată este foarte apropiată. Studiul a enumerat câteva motive posibile de ceartă între părinți: banii, din cauza rudelor, din cauza copilului, consum de alcool, gelozie, neglijarea familiei. Din analiza datelor rezultă că motivele care declanșează certurile sunt în principal banii (în 45 % din familiile cu copii preșcolari), copilul (36% -38%), rudele (8.5 -10 % cu o pondere ceva mai ridicată în familia cu copii de 6-7 ani), consumul de alcool (cca 6-7 %), gelozia și neglijarea familiei (8,3 % la familiile cu copii de 3-5 ani și 9,3 % la familiile cu copii de 6-7 ani). Banii, rudele și consumul de alcool constituie motive mai frecvente de certuri în mediul rural față de mediul urban, iar disputele din cauza copilului sunt mai frecvente în mediul urban.

Legat de stiluri parentale studiul vorbește despre utilizarea pedepsei copilului în educație. Pedepsa intervine în dorința de disciplinare a

copilului și aceasta, după cum se conturează și în acest studiu, părinții o stabilesc după vârsta de 1 an. După vârsta de un an, părinții încep să impună reguli și încălcarea acestora este sancționată prin pedepse.

La intervalul 1- 3 ani, 1/4 dintre părinți își pedepsesc copii cu o pondere aproximativ egală în urban și rural, iar dintre aceștia 48% aplică pedepse fizice. Mama este cel mai frecvent cea care are autoritatea aplicării pedepsei 85% din totalul respondenților în ambele medii de reședință.

Acțiunile pozitive ale copilului sunt laudate de cele mai multe ori verbal și fizic atât în urban cât și în rural. Sunt părinți care oferă și cadouri pentru a recompensa/sușține acțiunile pozitive ale copilului. Ponderea acestora este similară în mediul urban și rural.

Un alt studiu „*Bunăstarea Copilului în Mediul Rural*”, realizat de Organizația World Vision în 2014, oferă câteva detalii legate de educarea copilului, de modul pe care părinții îl abordează în disciplinarea copiilor.

Cu privire la folosirea metodelor punitive, se remarcă proporția ridicată (80,9%) de respondenți care cred că bătaia nu face parte din metodele indicate în buna educație a copiilor. Cu toate acestea, există și răspunsuri (3,6%) care indică părerea contrară, găsind justificată utilizarea bătaii în disciplinarea copiilor sau care nu resping cu fermitate (12,4%) recurgerea la această metodă în educarea copiilor. Și în această situație este posibil ca adulții să dea răspunsuri dezirabile social datorită creșterii gradului de conștientizare cu privire la metode moderne de educație, iar nivelul de acceptare a bătaii ca formă de disciplinare să fie mai mare în realitate.

Adulții au fost rugați să ofere mai multe detalii despre metodele de „disciplinare” a copiilor, pe care le-au utilizat în ultima lună. Este apreciabilă măsura în care adulții afirmă că recurg la explicarea greșelii (90,7%), astfel încât copiii să înțeleagă ce anume din comportamentul lor a fost greșit. Cu toate acestea, procente destul de mari dintre respondenți au declarat că au zguduit copilul (22,3%) sau au strigat la el (46,6%).

În cadrul *Campaniei de conștientizare și sensibilizare a opiniei publice privind prevenirea și combaterea violenței în familie – componenta “Lansarea campaniei și derularea caravanei”*, implementată de Direcția Protecția Copilului (DPC), Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV) 2013 s-a realizat o cercetare care indică faptul că apariția actelor de violență în familie asupra adulților este asociată cu alcoolismul, cu sărăcia dar și cu lipsa de educație a membrilor familiei. În ceea ce privește violența asupra copiilor, educația scăzută apare ca principal factor favorizant, urmată de alcoolismul părinților (în 55% din cazuri) și sărăcie.

Capitolul 3:

Rezultatele studiului: comportamente privind consumul de alcool

Studiul nostru surprinde o imagine interesantă a comportamentului privind consumul de alcool în rândurile populației adulte din România. După cum am menționat mai sus, este esențial ca studiul nostru să fie luat în considerare în contextul cercetării citate anterior. După cum s-a menționat în altă parte, studiile referitoare la consumul de droguri și alcool în România sunt neobișnuite în comparație cu alte țări – precum Regatul Unit. În consecință, se poate întâmpla ca respondenții studiului din România să manifeste o tendință de confirmare mai ridicată decât în alte țări. În plus, unii dintre experții din cadrul Grupului de Coordonare consideră că discutarea unor aspecte atât de sensibile era deosebit de tabu în România, dată fiind cultura și istoria țării. Decizia noastră de a realiza interviurile față-în-față ar fi putut avea o contribuție în acest sens, însă au fost luate decizii pentru a încerca diminuarea conștientă a acestui efect (de exemplu, prin felul în care au fost aleși interviatorii). Cu toate acestea, este important de știut că rezultatele studiului nostru – în mod special cele referitoare la comportamentul aferent consumului de alcool – este posibil să indice niveluri posibil mai scăzute de consum decât cele reale.

Consumul de alcool de-a lungul a trei generații

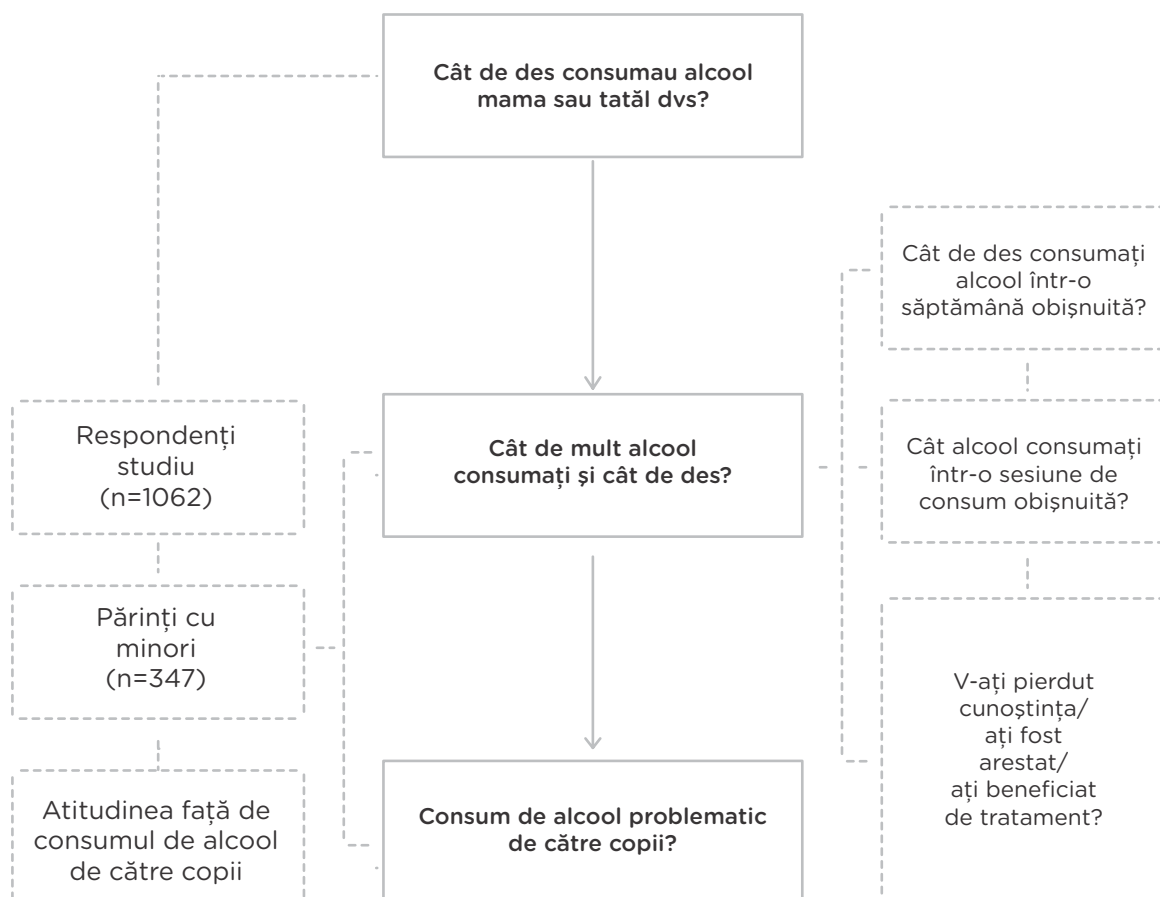
Studiul nostru a urmărit să investigheze comportamentele aferente consumului de alcool de-a lungul a trei generații, după cum se vede în Figura 8. Mai întâi i-am întrebat pe toți respondenții studiului cât de des consumau alcool mama și tatăl acestora. Ne referim la aceștia ca fiind '**generația anterioară**'.

În al doilea rând, am adresat tuturor respondenților studiului o serie de întrebări despre propriul comportament cu privire la consumul de alcool. Ne referim la aceștia ca fiind '**generația curentă**'. Întrucât i-am întrebat pe respondenți direct despre propriul lor comportament, am fost în măsură să

adresăm o gamă mai largă de întrebări, inclusiv întrebări referitoare la frecvența de consum în timpul unei săptămâni obișnuite, la cantitatea de alcool consumat în timpul unei sesiuni de consum obișnuite, precum și o gamă de întrebări concepute să surprindă comportamentele asociate cu probleme legate de consumul de alcool (inclusiv participarea la conflicte fizice sub influența alcoolului, arestări, spitalizări sau 'pierderea cunoștinței'). Adresând tuturor respondenților noștri aceste întrebări am fost în măsură să explorăm comportamentul aferent consumului de alcool al acelor dintre părinții incluși în studiul nostru cu copii de sub 16 ani.

În al treilea și ultimul rând, i-am mai întrebat pe părinții de minori dacă copiii lor s-au confruntat vreodată cu probleme legate de consumul de alcool, fie la școală, fie cu poliția. Ne referim la aceștia ca fiind '**generația următoare**'.

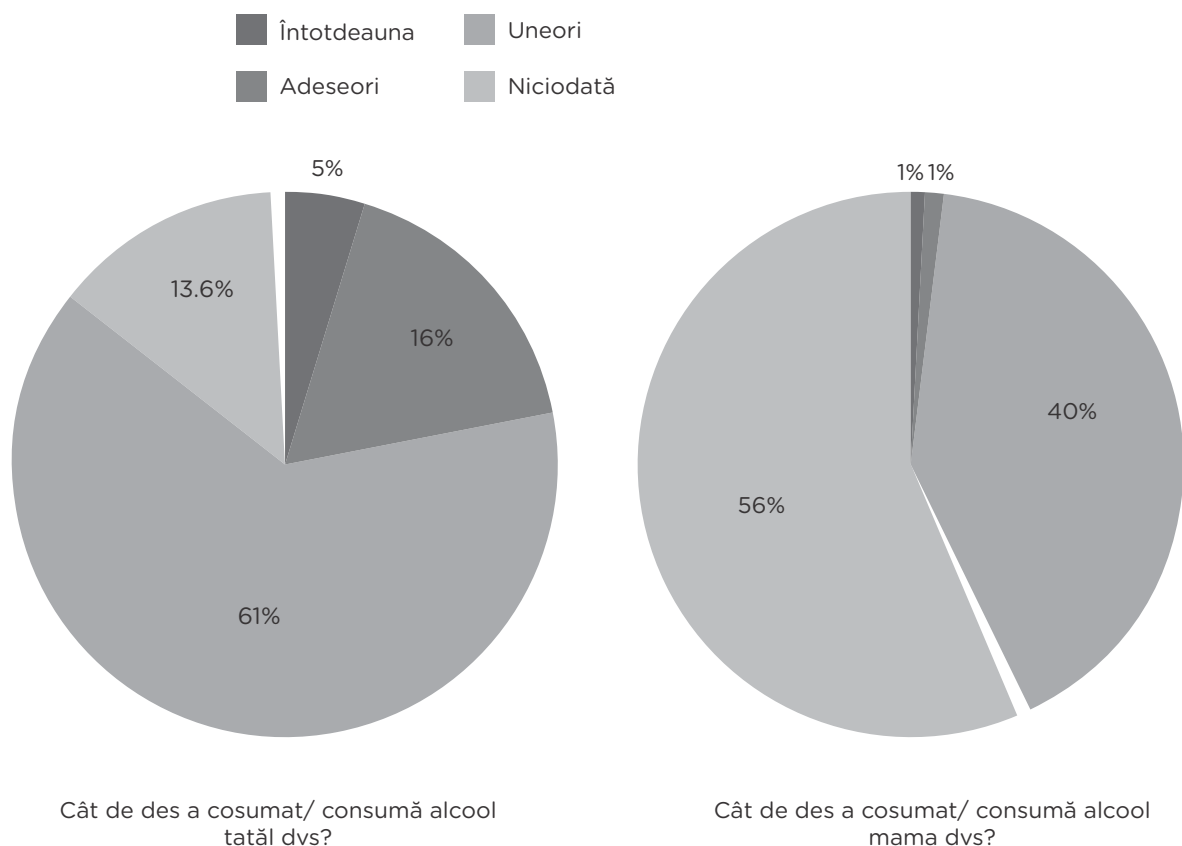
Figura 8 **Date cu privire la comportamentele legate de consumul de alcool de-a lungul generațiilor pe baza studiului nostru**

Reflectarea consumului de alcool dinspre părinții din generația anterioară ('generația anterioară')

Eșantionul de ansamblu a raportat niveluri moderate de consum de alcool atunci când au reflectat la cât de des au consumat alcool mama sau tatăl lor. După cum se vede în Figura 9, numai unul din cinci respondenți a comunicat că tatăl său consumă alcool întotdeauna sau adeseori, în timp ce numai 2% au spus că mama lor consumă alcool întotdeauna sau adeseori. Într-adevăr, peste jumătate (56%) au spus că mama lor nu consumă alcool niciodată, în timp ce 40% au spus că mama lor consumă alcool 'uneori'. Astfel, luând în considerare posibilitatea tendinței de confirmare, este probabil ca respondenții studiului să fi comunicat o frecvență mai mică a consumului de alcool de către părinții lor sau să nu-și amintească cu exactitate. Cu toate acestea, imaginea prezentată este una de consum moderat în locuința familiei.

Figura 9 Comportamentul aferent consumului de alcool al părinților raportat de eșantionul studiului

Nivelurile de consum de alcool ale generației curente de părinți ('generația curentă')

Data fiind natura metodologiei - și în locul surselor de date longitudinale – am fost în măsură să cercetăm atent și în cel mai mic detaliu nivelurile de consum de alcool ale respondenților studiului. Am măsurat comportamentele aferente consumului în funcție de frecvență (*'într-o săptămână obișnuită, cât de des consumați alcool'*) și cantitate (*'într-o ocazie obișnuită, câte băuturi consumați'*). De asemenea, am adresat respondenților o serie de întrebări cu privire la comportamentele care ar sugera o relație problematică cu alcoolul. De exemplu, i-am întrebat pe respondenți dacă au fost vreodată arestați, spitalizați sau implicați în vreun conflict fizic în timp ce se aflau sub influența alcoolului, precum și dacă și-au pierdut vreodată 'cunoștința' în urma consumului de alcool sau dacă au beneficiat vreodată de tratament pentru alcoolism sau abuz de alcool.

Foarte puțini respondenți au raportat vătămări asociate cu consumul de alcool. Tinerii se numără printre cei mai puțini predispuși la consumul de alcool în timp ce adulții de vârstă mijlocie erau cei mai predispuși la a consuma alcool.

Mai exact, am constatat că:

- Probabilitatea ca tinerii cu vârste cuprinse între 18 și 25 să raporteze consumul frecvent de alcool era semnificativ mai mică (fie zilnic, fie de 3-4 ori pe săptămână). Probabilitatea ca tinerii cu 26-45 să raporteze consumul foarte frecvent de alcool era cea mai mare.
- Probabilitatea ca tinerii de 26-45 să raporteze consumul a peste 5 băuturi pe ocazie obișnuită de consum era cea mai mare (40%), urmați de tinerii de 18-25 (29%).

Majoritatea respondenților au raportat consumul de alcool în locuință în majoritatea cazurilor (57%), în timp ce unul din patru a raportat consumul obișnuit în afara locuinței. Cei care consumau alcool în afara locuinței erau și cei predispuși la un consum mai ridicat. Aproximativ unul din zece respondenți a raportat 'pierderea cunoștinței' în urma consumului de alcool de mai multe ori.

Consumul de alcool de către părinții de copii minori

Tabelul următor prezintă obiceiurile de consum de alcool al respondenților studiului în funcție de statutul parental al acestora. După cum se vede în Tabelul 5, cea mai ridicată proporție de părinți cu copii minori au

comunicat că nu au consumat alcool niciodată (46%), în timp ce aproximativ 6% au raportat consumul zilnic de alcool, în comparație cu 11% părinți cu copii minori și adulți sau cu copii adulți.

Tabelul 5 Frecvența consumului de alcool într-o săptămână obișnuită în funcție de statutul parental

	Niciodată	1-2 zile pe săptămână	3-4 zile pe săptămână	În fiecare zi	N
Niciun copil	39,9%	45,9%	10,2%	3,9%	981
Minori	46%	38,4%	9,7%	5,9%	237
Minori și maturi	35%	39%	15%	11%	100
Maturi	43,4	35,1%	9,9%	11,6%	302

În ceea ce privește cantitatea, majoritatea părinților cu copii minori (56%) au raportat consumul unei băuturi într-o ocazie obișnuită, în timp ce 7% au raportat consumul a 3 sau mai multe, în comparație cu 15% respondenți ai studiului fără copii.

Tabelul 6 Cantitatea de alcool consumat într-o ocazie obișnuită în funcție de statutul parental

	1 porție/ pahar	2-3 pahare	3 sau mai multe	N
Niciun copil	46,9%	38,3%	14,8%	311
Minori	56,8%	35,8%	7,4%	176
Minori și maturi	51,9%	42,9%	5,2%	77
Maturi	60,4%	30,7%	8,9%	225

Consumul de alcool de către copii ('generația următoare')

Spre deosebire de cercetarea realizată în Marea Britanie, unde am putut urmări obiceiurile de consum de alcool ale 'generației următoare' de-a lungul timpului - și prin intermediul propriei raportări – prin studii longitudinale, măsurarea comportamentului copilului cu privire la consumul de alcool în România a depins de raportarea părinților.

În special, i-am întrebat pe părinții copiilor minori dacă (1) copilul lor s-a confruntat vreodată cu probleme la școală sau cu poliția din cauza alcoolului. I-am mai întrebat pe părinții cu copii de cel puțin 14 ani sau mai mult (1) dacă vreunul dintre copiii lor are probleme cu alcoolul, (2) dacă vreunul dintre copiii lor a fost vreodată arestat în timp ce se afla sub influența alcoolului, și (3) dacă vreunul dintre copiii lor consumă alcool în fiecare zi.

Capitolul 4:

Constatări studiu:

Relația dintre stilul de creștere și educare a copiilor și comportamentul aferent consumului de alcool

După ce am determinat constatările cu privire la stilul de creștere și educare a copiilor și comportamentul aferent consumului de alcool, în acest capitol vom studia relația dintre cele două.

În mod special, analiza noastră a explorat:

- Relația dintre comportamentul aferent consumului de alcool al tuturor respondenților studiului nostru (1) stilul de creștere și educare a copiilor practicat de părinții acestora, și (2) comportamentul aferent consumului de alcool al părinților acestora.

Iar printre părinții cu minori, am studiat relația dintre:

- Stilul acestora de creștere și educare a copiilor și comportamentul acestora cu privire la consumul de alcool;
- Stilul acestora de creștere și educare a copiilor și măsura în care copiii lor s-au confruntat cu probleme legate de consumul de alcool.

Consumul de alcool de peste generații

Constatările studiului nostru indică un tipar comportamental de peste generații în ceea ce privește consumul de alcool și arată o legătură clară între cele trei generații, pe care studiul ne-a permis să o explorăm.

După cum am menționat în Capitolul 3, numai o proporție foarte mică dintre respondenții studiului nostru și-au amintit că părinții lor consumau

alcool 'întotdeauna' sau 'adeseori': 20% dintre tați și numai 2% dintre mame au fost văzuți consumând alcool des. Cu toate acestea, respondenții care au raportat consumul de alcool mai frecvent de către părinții lor erau mult mai predispuși să raporteze că ei înșiși consumau alcool mai frecvent și în cantități mai mari. De exemplu, 41% dintre respondenții care consumau mai mult de 5 băuturi într-o ocazie obișnuită de consum au comunicat că părinții lor (fie unul dintre ei, fie amândoi) consumau alcool 'întotdeauna' sau 'adeseori'.

În ceea ce-i privește pe părinții cu copii mai mici din eșantionul nostru, am combinat cele două măsuri de comportament de consum – frecvență și cantitate într-o sesiune obișnuită de consum – pentru a crea un indicator general pentru comportamentul aferent consumului de alcool, cu trei categorii: 'abstinent', 'moderat' și 'liberal'. Ca urmare a proporției foarte reduse de respondenți care au raportat consum excesiv de alcool, am decis să denumim această categorie ca fiind de consumatori 'liberali', mai curând decât să o denumim 'consumatori excesivi'. Aceasta include cifrele în roșu de mai jos.

Tabelul 7 Frecvența de consum și cantitatea de alcool consumat în rândul părinților (procentaje total, n=335, consum excesiv în roșu)

	Deloc	1 porție/ pahar	2-3 băuturi	3-5 băuturi	Peste 5 băuturi	Total
Niciodată	28,7%	12,8%	0,9%	0,6%	0%	43,0%
1-2 zile pe săptămână	0%	20,0%	16,1%	1,8%	0,6%	38,5%
3-4 zile pe săptămână	0%	3,0%	7,2%	1,2%	0%	11,3%
În fiecare zi	0%	2,7%	3,9%	0,6%	0%	7,2%
Total	28,7%	38,5%	28,1%	4,2%	0,6%	100,0%

Atunci când combinăm comportamentul cu privire la consumul de alcool al părinților cu minori din eșantionul nostru cu perspectiva lor asupra obiceiurilor de consum ale propriilor părinți observăm, din nou, o legătură generațională.

După cum se vede în Tabelul 8, este mai mare probabilitatea ca părinții care consumă alcool mai frecvent să provină din familii în cadrul cărora generațiile anterioare de părinți consumau alcool frecvent. De asemenea, este mai mică probabilitatea ca aceștia să provină din familiile în care niciunul dintre părinți nu consumau alcool 'niciodată'.

Tabelul 8 Legăturile dintre stilul de creștere și educare a copiilor și comportamentul aferent consumului de alcool¹²

	Familie abstinentă	Familie moderată	Familie liberală	N
Abstinent	22,4%	56,3%	21,2%	245
Moderat	11,6%	68,7%	19,8%	562
Liberal	5,7%	63,5%	30,8%	159

Dacă trecem de la comportamentul părinților cu privire la consumul de alcool, la stilul acestora de creștere și educare a copiilor, cercetarea și analiza noastră sugerează existența unei legături clare între părinții care sunt clasificați ca 'autoritari' și consumul mai frecvent. Acest lucru poate fi observat de-a lungul tuturor celor trei generații din eșantionul nostru:

- Respondenții studiului care au raportat că părinții lor sunt mai 'autoritari' au fost mai predispuși să consume alcool mai frecvent și în cantități mai mari.
- Părinții cu minori care au fost clasificați ca fiind 'autoritari' au fost mai predispuși să raporteze consumul de alcool mai frecvent și în cantități mai mari.

După cum se vede în Tabelul 9, unul din patru respondenți care au raportat un stil de educație 'autoritar' au fost, la rândul lor, clasificați în categoria de consumatori 'liberali' și reprezintă cea mai mare proporție de consumatori 'liberali'.

Tabelul 9 Tipul de educație parentală în funcție de stilul de consum de alcool al părinților

	Abstinent	Moderat	Liberal	N
Educație autoritară	14%	60,3%	25,6%	121
Educație detașată	33,3%	61,9%	4,8%	21
Educație de tip laissez-faire	33,1%	55,1%	11,8%	178
Educație de tip iubire și fermitate	25,6%	58,1%	16,3%	664

Acceași relație a fost evidentă printre părinții din eșantionul nostru. Părinții cu copii mai mici din eșantionul nostru care au fost clasificați ca 'autoritari' au fost cei mai predispuși la a consuma alcool frecvent (vezi Tabelul 10). După cum indică tabelul de mai jos, proporția de părinți autoritari care au raportat consum de alcool între trei și șapte zile pe săptămână a fost aproximativ de două ori mai mare, ca și cea a părinților cu un stil de creștere și educare a copiilor de tipul 'iubire și fermitate'. Aproape unul din trei (31%) dintre părinții 'autoritari' au raportat consum de alcool între 3-7 zile pe săptămână, comparativ cu doar 15%, 12% și 11,5% pentru 'iubire și fermitate', 'laissez-faire' și, respectiv, 'detașat'.

Tabelul 10 Frecvența consumului de alcool în funcție de tipul parental (procentaje rând)

	Niciodată	1-2 zile pe săptămână	3-7 zile pe săptămână	N
Autoritar	33%	36%	31%	100
Detașat	44,2%	44,2%	11,5%	52
Laissez-faire	54,5%	33,3%	12,1%	99
Iubire și fermitate	41,0%	43,4%	15,7%	83

În plus, unul din patru dintre părinții autoritari cu minori, consumă alcool în mod 'liberal', în comparație cu aproximativ unul din zece - corespunzătoare celorlalte trei stiluri de creștere și educare a copiilor (13%, 12% și 9% pentru părinții care au adoptat stilul de tipul 'iubire și fermitate', 'detașat' și, respectiv, 'laissez-faire').

Tabelul 11 Stil de consum în funcție de stilul parental (procentaje rând)¹³

	Abstinent	Moderat	Liberal	N
Autoritar	22%	54%	24%	100
Detașat	29,4%	58,8%	11,8%	51
Laissez-faire	39,4%	51,5%	9,1%	99
Iubire și fermitate	24,1%	62,7%	13,3%	83

Stilul de creștere și educare a copiilor și comportamentul aferent consumului de alcool al 'generației următoare'

În *Under the Influence/Sub influența alcoolului* și în *Feeling the Effects/Resimțind efectele*, am putut urmări comportamentul de consum al copiilor în timp, prin surse de date longitudinale precum studiul *Birth Cohort Study* din 1970. În absența unor date similare pentru România – combinată cu dificultatea implicării tinerilor în astfel de studii – ne-am bazat pe a-i întreba pe părinți în ce măsură copiii lor s-au confruntat cu vreo problemă legată de consumul de alcool.

Din nou, am constatat o legătură între părinții 'autoritari' și o mai mare probabilitate de întâmpinare a unor probleme cu consumul de alcool de către copiii acestora. Am constatat că părinții cu minori care erau 'autoritari' erau mai predispuși la a raporta că copiii lor se confruntă cu probleme la școală sau cu poliția în urma consumului de alcool. Deși pe baza acestor informații nu putem concluziona că copiii părinților 'autoritari' consumă, în mod necesar, mai mult alcool decât copiii altor tipuri de părinți, studiul furnizează dovezi suplimentare ce indică o legătură între stilul 'autoritar' de creștere și educare a copiilor și comportamente de consum excesiv de-a lungul celor trei generații investigate de studiul nostru.

Tabelul 12 Tipul de creștere și educare a copiilor practicat de părinții cu copii minori și măsura în care copiii acestora s-au confruntat cu probleme cu școala sau cu poliția ca urmare a consumului de alcool

	Nicio problemă	Probleme	N
Autoritar	90,6%	9,4%	53
Detașat	97%	3%	33
Laissez-faire	95,3%	4,7%	43
Iubire și fermitate	96,9%	3,1%	32

Atitudini cu privire la consumul de alcool de către copii

Pe lângă a-i întreba pe părinții de copii minori de confruntarea copiilor cu probleme legate de consumul de alcool, i-am întrebat și dacă ei tolerează sau aprobă consumul de alcool de către copiii lor. Aceasta ne-a permis să urmărim aceste atitudini și să le comparăm cu stilul de creștere și educare a copiilor și cu comportamentul părinților cu privire la consumul de alcool pentru a vedea dacă există tipare.

Analiza noastră confirmă ce ar fi de așteptat: respectiv, părinții care consumă alcool mai frecvent sunt mai predispuși la a adopta atitudini permissive față de consumul de alcool al propriilor copii.

Utilizând aceleași categorii ca și mai sus pentru părinții din eșantionul nostru - 'abstinent', 'moderat', 'liberal' – am realizat o comparație cu măsura în care părinții au adoptat o atitudine de 'toleranță zero' față de consumul de alcool de către copiii lor de sub 18 ani. După cum se arată în Tabelul de mai jos, s-a înregistrat o scădere eșalonată în ceea ce-i privește pe părinții care au fost 'total de acord' cu abordarea toleranță zero.

Tabelul 13 Toleranță zero față de consumul de alcool de către copiii minori în funcție de tipul de consum parental

	Nu sunt deloc de acord	Nu sunt de acord	Sunt de acord	Sunt total de acord	N
Abstinență	2,1%	0%	17%	80,9%	47
Moderat	6,7%	5,6%	19,1%	68,5%	89
Liberal	0%	8%	36%	56%	25

În același timp, este semnificativ faptul că părinții care consumă alcool 'moderat' sunt cei mai predispuși la a nu fi de acord cu abordarea de tipul 'toleranță zero', optând pentru – putem presupune – introducerea alcoolului spre consumul de către copiii lor în mod supravegheat. Într-adevăr, părinții care au raportat niveluri de consum 'moderat' sunt 'total de acord' că au tolerat consumul de alcool de către copiii lor, atâta vreme cât acesta se producea sub supraveghere.

Tabelul 14 Toleranță sub supraveghere adultă în funcție de tipul de consum parental

	Nu sunt deloc de acord	Nu sunt de acord	Sunt de acord	Sunt total de acord	N
Abstinență	65,2%	15,2%	19,6%	0%	46
Moderat	51,7%	23,6%	19,1%	5,6%	89
Liberal	50%	22,7%	22,7%	4,5%	22

De asemenea, i-am întrebat pe părinți dacă copiii lor s-au confruntat vreodată cu probleme la școală sau cu poliția, ca urmare a consumului de

alcool. Numai un număr foarte redus de părinți au raportat o problemă și este interesant că părinții 'moderați' au fost grupul cel mai puțin predispus la a raporta o problemă (ținând cont de eșantionul redus).

Tabelul 15 Ceva probleme cu școala sau poliția în funcție de tipul de consum parental

	Nicio problemă	Problemă	N
Abstinent	91,3%	8,7%	46
Moderat	94,3%	5,7%	88
Liberal	92,3%	7,7%	26

În cele din urmă, am dorit să explorăm în ce măsură părinții consideră că abilitatea lor de a-și disciplina copilul a fost afectată de propriile obiceiuri de consum de alcool. În timp ce majoritatea covârșitoare a părinților nu a fost de acord că acest lucru s-ar fi întâmplat, părinții 'autoritari' și acei părinți care abordau un tip de consum 'liberal' au fost cei mai predispuși să-și exprime îndoieli cu privire la decizia de a-și pedepsi copiii pentru consumul de alcool.

Tabelul 16 Capacitatea de disciplinare afectată de propriile obiceiuri de consum în funcție de tipul parental

	Nu sunt deloc de acord	Nu sunt de acord	Sunt de acord	Sunt total de acord	N
Autoritar	74,5%	23,5%	0%	2%	51
Detășat	93,9%	6,1%	0%	0%	32
Laissez-faire	97,6%	2,4%	0%	0%	42
Iubire și fermitate	93,8%	6,2%	0%	0%	32

Tabelul 17 Capacitatea de disciplinare afectată de propriile obiceiuri de consum în funcție de tipul de consum parental

	Nu sunt deloc de acord	Nu sunt de acord	Sunt de acord	Sunt total de acord	N
Abstinent	93,5%	6,5%	0%	0%	46
Moderat	87,4%	11,5%	0%	0,1%	87
Liberal	83,3%	16,7%	0%	0%	24

Concluzii

În concluzie, studiul nostru nu este, în niciun caz, un studiu decisiv cu privire la stilul de creștere și educare a copiilor și cu privire la comportamentul aferent consumului de alcool - și al relației dintre acestea două – din România. Constatările nu sunt direct comparabile cu cercetările pe care le-am realizat în Marea Britanie (ca urmare a diferențelor în ceea ce privește sursele de date, analize și indicatori). Cu toate acestea, studiul sugerează câteva constatări interesante și câteva legături potențiale între creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool, care ar trebui să servească drept bază pentru cercetări realizate de cadre universitare și la nivel înalt.

În ansamblu, am identificat niveluri moderate de consum de alcool în România (ținând cont că acestea au fost auto-raportate), în special printre părinți cu copii de până în 16 ani. Am mai constatat că, în cadrul întregului eșantion, au fost raportate niveluri scăzute de consum de alcool de către proprii părinți. Din nou, caracterul de auto-raportare al acestui indicator indică faptul că nivelurile de consum ar fi putut fi reținute în memorie eronat sau ar fi putut fi raportate eronat ca fiind mai mici. Dar, chiar și în aceste condiții, studiul nostru sugerează constatări moderat pozitive legate de consumul de alcool în România.

În ceea ce privește stilul de creștere și educare a copiilor, din nou, studiul nostru sugerează o imagine pozitivă în România, cu raportarea de niveluri ridicate de afecțiune și cu raportarea de niveluri moderate cu privire la impunerea regulilor sau disciplinare. Acestea sunt valabile pentru toți respondenții studiului, atunci când aceștia au fost rugați să ofere informații despre părinții lor; de asemenea, acestea sunt valabile și pentru respondenții studiului care sunt ei înșiși părinți cu copii de 18 ani sau mai mici.

Având în vedere această perspectivă ce include părinți iubitori și moderat severi, analiza noastră a căutat să împartă părinții în patru categorii discrete de stiluri de creștere și educare a copiilor, în funcție de poziția lor relativă față de alți părinți din eșantion. Făcând acest lucru, am constatat o legătură între părinții al căror stil de creștere și educare a copiilor poate fi descris ca fiind mai autoritar în comparație cu ceilalți părinți (nivel de disciplină mai ridicat, nivel de afecțiune mai scăzut), aceștia fiind mai predispuși la consumul excesiv de alcool – din nou, în comparație cu ceilalți părinți.

Aceste constatări nu sunt în niciun fel discordante cu cele făcute în Marea Britanie, ci, mai curând, sugerează o adăugire interesantă la acestea din urmă în ceea ce privește importanța stilului de creștere și educare a copiilor de tipul 'iubire și fermitate'. Luate împreună cu observațiile din România, ar putea fi concluzionată importanța afecțiunii și implicării emoționale în creșterea și educarea copiilor. În Marea Britanie am constatat că nivelurile ridicate de căldură și implicare emoțională (în special în primii cinci ani de viață ai copilului) se corelează cu scăderea probabilității de consum excesiv de alcool de către copii la vârsta adolescenței. Însă constatările noastre din România sugerează faptul că disciplina coerentă nu este suficientă pentru a întrerupe legătura de consum excesiv dintre generații.

În următoarele două capitole susținem că acest aspect are implicații semnificative asupra modului în care ar trebui să fie sprijinite familiile cu părinți alcoolici. Sunt din ce în ce mai multe dovezi ce indică faptul că intervențiile bazate pe familie pot avea un impact pozitiv asupra familiilor care se confruntă cu probleme de alcoolism. Constatările noastre sugerează că un element cheie pentru acest sprijin ar trebui să se concentreze pe instruirea părinților și pe comunicarea către aceștia a importanței implicării emoționale în creșterea copiilor lor. Acest aspect – desigur – nu este ușor de transmis, însă astfel de programe există și ar trebui să fie incluse în serviciile de asistență și consiliere.

Până acum, cercetarea noastră a intenționat să prezinte o viziune de ansamblu asupra consumului de alcool și asupra creșterii și educării copiilor în România. În timp ce perspectiva prezentată este relativ optimistă, trebuie să nu ne distragă atenția de la faptul că în România există încă un număr semnificativ de familii care se confruntă cu probleme foarte grave legate de alcoolism și destrămarea familiei. Ca urmare a gravelor suferințe pe care le întâmpină aceste familii – care îi afectează în special pe copii – este firesc ca aceste familii să reprezinte o prioritate pentru politicile și intervențiile de sprijin. Astfel, în capitolul următor vă prezentăm constatările interviurilor detaliate realizate cu 26 de familii din România care se confruntă cu situația dificilă a unui părinte consumator excesiv de alcool.

Capitolul 5:

Creșterea și educarea copiilor în domiciliile în care se produce un consum excesiv de alcool: constatări pe baza interviurilor realizate cu familiile

Acest capitol prezintă rezultatele analizei noastre calitative a 26 de interviuri semistructurate cu părinți alcoolici sau cu parteneri ai unor părinți alcoolici din România. Eșantionul a fost format dintr-o gamă foarte diversă de persoane alcoolice și partenerii acestora – alcoolici aflați în etapa de negare, alcoolici recuperați, foști parteneri ai unor persoane alcoolice, iar într-un caz partenerii dintr-un cuplu au fost intervievați împreună. Persoana intervievată a făcut dovada unei game largi de circumstanțe, comportamente, stiluri de viață și obiceiuri. În același timp, în cadrul eșantionului au fost evidente tendințe și comportamente de fond. Detaliile complete cu privire la metodologie, metoda de recrutare și limitele studiului sunt incluse în anexa tehnică atașată la finalul acestui raport.

Obiectivul nostru principal în cadrul acestor interviuri a fost acela de a dobândi cunoștințe și înțelegere cu privire la efectul alcoolismului în cadrul unei unități de familie, în ceea ce privește bunăstarea și comportamentul copilului, stilurile de creștere și educare a copiilor, precum și dinamica relației atât dintre părinți, cât și dintre copii și părinții lor. Pentru a proteja anonimitatea persoanelor intervievate, acestora li s-au desemnat numere de la 1 la 26.

Persoana intervievată

În cadrul celor 26 de interviuri pe care le-am desfășurat (cu 27 de subiecți) au predominat femeile. Patru interviuri au fost cu bărbați, 21 cu femei, iar

unul a fost cu o femeie și un bărbat. Toate persoanele intervievate au făcut parte dintr-o unitate familială, împreună, separat sau în alt fel, iar printre ele s-au numărat și copii.

În timp ce persoanele intervievate au fost în special femei, persoanele alcoolice la care interviul făcea referire au fost, în majoritatea lor, bărbați. Majoritatea persoanelor intervievate erau parteneri ale unei persoane alcoolice. Șapte din cele 27 de persoane intervievate au fost atât alcoolici, cât și parteneri ai unor persoane alcoolice.¹⁴ Zece au fost ei înșiși alcoolici. Un interviu s-a desfășurat cu fiica adultă a unei persoane alcoolice.

Starea civilă a persoanelor intervievate a fost variată, dar majoritatea (17) se aflau încă alături de partenerul alcoolic. Șapte dintre persoanele intervievate erau divorțate sau separate de partenerii lor, altele divorțaseră, dar erau încă împreună sau divorțul era în curs de desfășurare.

Aproximativ jumătate (14) dintre persoanele alcoolice în cauză au arătat o negare parțială sau totală, fie demonstrată de ei înșiși, fie sugerată de partenerul persoanei alcoolice. În cazul unei persoane intervievate, faptul că aceasta consuma numai 50 de ml (două pahare de tărie) de coniac dimineața constituia dovada unui consum moderat.¹⁵

*'Beau uneori, dar nu prea mult, numai cu prietenii [...] Am terminat-o cu băutura [...] acum, dacă n-am bani, ce să beau?'*¹⁶

*'Soțul meu s-a dus să-și facă niște analize de sânge și doctorul l-a întrebat[...] dar el nu i-a spus cât bea.'*¹⁷

Cauze sau catalizatori ai alcoolismului

Alcoolismul nu se produce într-un vid. În acest eșantion, a fost foarte clar că alcoolismul era, dacă nu un simptom direct al unor circumstanțe nefericite sau al unor condiții intolerabile, cu siguranță a fost influențat și exacerbat de acestea. În general, persoana intervievată provenea din familii afectate de numeroase tensiuni și griji ce depășeau activitatea familială de zi cu zi. În majoritatea cazurilor, aceste griji au precedat instalarea alcoolismului.

11 unități familiale se confruntau cu griji financiare acute sau lipsa cronică a unui loc de muncă sau insuficientă activitate profesională. Într-adevăr, inactivitatea profesională a fost o temă comună, cu câteva excepții de persoane alcoolice angajate cu normă întreagă.

*'Certurile încep din cauza copiilor și pentru că nu avem bani.'*¹⁸

*'În timpul iernii trebuie să ne adunăm cu toții în aceeași cameră, n-avem decât o sobă de teracotă.'*¹⁹

În șapte dintre unitățile familiale, copiii prezentau boli cronice. Alte presiuni familiale au inclus suicidul unui fiu mai mare și probleme de sănătate a adulților.

*'Am aflat că fetița mea era bolnavă [...] iar asta a fost un stres în plus.'*²⁰

Aceste tensiuni au contribuit cel mai adesea la deteriorarea atât a relațiilor dintre părinți, cât și a relațiilor dintre părinți-copii. În timp ce 12 persoane intervievate nu au recunoscut singure nici măcar un singur eveniment care să fi catalizat sau cauzat căderea în alcoolism, fie în cazul lor, fie în cazul partenerului, 15 persoane au identificat un astfel de eveniment cu rol catalizator.

Dintre cei care au identificat un eveniment cheie, șase au declarat că acesta a constat într-o schimbare a locului de muncă, o schimbare de loc și/sau de prieteni. Patru surse au citat suicidul sau moartea naturală în familie, trei au citat probleme de sănătate mintală ale partenerului sau probleme mai generale de sănătate, iar două au citat probleme de relație ca factor principal.

*'A început de la anturaj și a continuat să bea din ce în ce mai mult când am început să avem probleme cu fiica noastră.'*²¹

Creșterea și educarea copiilor și alcoolismul

Au fost foarte puține cazurile de familii cu unul sau doi părinți alcoolici care nu se confruntau cu un fel sau de disfuncționalitate familială sau alta. Efectele situației de a avea un părinte alcoolic asupra copiilor din aceste familii au fost variate, dar un număr semnificativ de copii au fost decisiv afectați în mod negativ, drept consecință. 11 din 26 de persoane intervievate (două din cinci) proveneau dintr-o unitate familială ce includea cel puțin un copil cu probleme comportamentale semnificative, asociate cu o afecțiune medicală sau nu. În ciuda opiniei generale formulate de persoana interviuată cu privire la relația pe care o avea cu copii săi sau în ciuda comportamentului opus al copiilor lor, în majoritatea cazurilor interviuatorii au semnalat neglijență, violență, lipsă de moderație sau creștere și educare defectuoasă a copiilor de un fel sau altul.

Stilurile de creștere și educare a copiilor au fost evaluate prin intermediul tipologiei determinate în raportul nostru precedent, *Under the Influence/Sub influența alcoolului*. Acest cadru, bazat pe metodologii de evaluare academice de specialitate, determină două axe nucleu aferente stilului de creștere și educare a copiilor. Una se raportează la căldura parentală față de copil sau copii, de la nivel scăzut la nivel ridicat de căldură parentală. Cealaltă se referă la crearea de către părinte a unui mediu disciplinar, ce variază între un stil permisiv, până la stiluri autoritare de creștere și educare a copiilor. Aceste măsuri, determinate numai prin analiza materialului de interviu, sunt denumite ca nivel ridicat sau scăzut de căldură parentală, nivel ridicat sau scăzut de disciplină.

Tipurile de creștere și educare a copiilor au fost mixte. Din 21 de persoane intervievate, care au formulat clar nivelul de disciplină exercitat în relația cu copiii lor, 9 au exercitat niveluri de disciplină predominant ridicate cu copiii lor, iar 12 exercitau niveluri de disciplină predominant scăzute (nu departe de jumătate-jumătate).

*'Atunci când greșește, mai ales la școală, este pedepsit [...] Pe cel mare l-am bătut de două ori.'*²²

*'Îi explic totul conform nivelului lui de înțelegere [...] Dacă îl rănesc la un nivel care contează pentru el nu mai repetă aceeași greșeală.'*²³

*'...nici cel mic nu cere ajutor. S-ar putea descurca mai bine, desigur, dar ce pot eu să fac?'*²⁴

*'Îi spun să muncească mai mult, dar nu prea mă ascultă.'*²⁵

În ceea ce privește căldura emoțională manifestată față de copii, 8 persoane intervievate au demonstrat niveluri scăzute de căldură manifestată la domiciliu, în timp ce 10 au demonstrat niveluri ridicate de căldură emoțională. Prin urmare, în general nu există o înclinație spre un anumit tip de creștere și educare a copiilor în cadrul acestui eșantion.

*'Mă bucur când îmi spun că mă iubesc. Fetița e mai răsfățată, pentru că e mai mică.'*²⁶

*'Le zic să mă lase-n pace când mă duc acasă beat. Dacă se apropie de mine, le ard o palmă și știu că le e frică.'*²⁷

Mai semnificativ este faptul că jumătate dintre persoanele intervievate au indicat faptul că există o contradicție între stilurile de creștere și educare a copiilor practicate de fiecare partener în parte. În două cazuri, când ambii părinți erau alcoolici, unul impunea o disciplină foarte strictă, iar celălalt practica un nivel foarte scăzut de disciplină. În cazul în care unitatea familială consta într-un părinte alcoolic și unul nealcoolic și exista o contradicție între stilurile de creștere și educare a copiilor, caracteristicile stilului abordat de părintele alcoolic erau extrem de negative, adeseori violente, autoritare sau neglijente.

În cinci cazuri, alcoolicii erau părinți neimplicați sau absenți. În trei cazuri părinții alcoolici, se concentrau pe o disciplină severă. În două cazuri, părinții alcoolici erau abuzivi. În unul din cazuri, părintele era prezent, nu era abuziv și nu punea prea mult accent pe disciplină, dar totuși manifesta un nivel scăzut de căldură sulfetească.

*'Au fost la terapie timp de un an și jumătate, ca să ajungă să se înțeleagă în casă [...] a ales să o bată pe fată, pentru că pentru el bătaia e lege.'*²⁸

*'Soțul meu nu are deloc grijă de copil [...] tot ce face e să stea la computer toată ziua.'*²⁹

Aceasta demonstrează că în cadrul eșantionului, părinții care erau alcoolici erau mei predispuși la a fi severi, abuzivi sau neimplicați, spre deosebire de stilul mai îngăduitor, mai cald și mai implicat al partenerului lor. Singurul element comun al stilului de creștere și educare a copiilor practicat de părinții alcoolici este că prezintă efecte negative.

Istoricul de violență și alcoolismul

Violența este o caracteristică comună a comportamentului persoanei alcoolice. În o treime din interviuri s-a declarat că persoanele alcoolice în cauză (fie persoana intervievată, fie partenerii alcoolici ai persoanei intervievate) avuseseră sau aveau manifestări violente, în timp ce două dintre persoanele intervievate fuseseră abuzate fizic de foștii parteneri alcoolici.

*'Eu am grijă de copii. Când bea devine violent, sparge farfurii, ne înjură...'*³⁰

În 14 dintre interviuri persoana alcoolică avută în vedere nu era violentă; în două cazuri nu a fost clar dacă relațiile erau sau nu violente.

De un deosebit interes sunt aspectele comune dintre persoanele alcoolice și părinții acestora. 4 dintre alcoolici avuseseră părinți violenți; 2 dintre aceștia erau și ei violenți. 14 nu avuseseră părinți violenți, dar în 7 cazuri nu a fost clar dacă părinții fuseseră sau nu violenți.

În ceea ce privește obiceiurile de consum de alcool ale părinților persoanei alcoolice, în general jumătate dintre alcoolicii care au fost subiecți ai interviului au avut părinți alcoolici. 10 dintre alcoolicii în cauză au avut părinți sau un părinte alcoolic. 9 au avut părinți nealcoolici, în 6 cazuri nu a fost clar dacă părinții subiectului au fost alcoolici, iar o persoană alcoolică crescuse la orfelinat.

*'Tata era des beat [...] când eram copil tata era dur, ne bătea.'*³¹

Este interesant că 9 dintre partenerii persoanelor alcoolice au avut un părinte alcoolic sau amândoi au fost alcoolici, iar în 4 cazuri un părinte sau amândoi au fost violenți. Această tendință a fost aproximativ aceeași, indiferent dacă partenerul în cauză a fost el însuși alcoolic sau nu.

*'Tata era un băutor înrăit [...] și chiar o bătea pe mama.'*³²

Aceasta indică faptul că, în acest eșantion, probabilitatea ca partenerii persoanelor alcoolice să se fi confruntat cu violență și alcoolism în copilărie era la fel de mare ca și probabilitatea manifestată în cazul persoanelor alcoolice însele.

Tipare de consum

Obiceiurile nocive de consum de alcool ale alcoolicii au fost variate din punctul de vedere al cantității, amplasării și contextului. Consumul nociv de alcool varia între consumul aproape constant la domiciliu până la chefuri neregulate în afara domiciliului. Câțiva alcoolici consumau alcool regulat de față cu copiii lor³³, un altul își încuraja fiica să bea.³⁴ Un altul a recunoscut că s-a dezlănțuit fizic față de copii atunci când se apropiau de el.³⁵

În trei din cinci cazuri, alcoolicii consumau alcool atât la domiciliu, cât și în afara domiciliului. În unul din cinci cazuri, persoana alcoolică consuma alcool mai mult în afara domiciliului.³⁶ În unul din cinci cazuri, persoana alcoolică consuma alcool mai mult la domiciliu. În acest eșantion probabilitatea ca persoanele alcoolice să consume alcool atât în afara domiciliului, cât și la domiciliu a fost egală, iar majoritatea aveau ambele obiceiuri.

*'Soțul meu bea când are ce să bea [...] de obicei bea acasă.'*³⁷

*'Beau mai mult cu oamenii la lucru; Nu prea îmi place să beau acasă [...] Le evit pe fete când beau acasă.'*³⁸

În puțin peste jumătate din cazuri, persoana alcoolică consuma alcool atât cu prietenii, cât și cu familia. În mai puțin de un sfert din cazuri, alcoolicii consumau alcool mai mult cu prietenii sau singuri, iar într-un caz consumau alcool numai cu familia. În 5 cazuri nu a fost clar cu cine consumau alcool. Obiceiul destul de comun al alcoolicilor de a consuma alcool cu prietenii lor se suprapune interesant cu faptul că în 6 cazuri o schimbare de loc sau de loc de muncă și, implicit, a colectivului au fost citate în mod special drept catalizatori pentru alcoolism. În acest eșantion, se pare că alcoolismul nu este un fenomen solitar, dar că este stimulat de sau are loc în contextul de grup de colegi sau cercuri sociale.

*'Dacă lucra la cineva, atunci obișnuia să bea cu oamenii aceia, iar apoi, când era în drum spre casă, a mai cumpărat o sticlă și a ajuns acasă numai ca să se apuce iar de băut.'*³⁹

În o treime din cazuri, alcoolicul a produs sau produce alcool la domiciliu, cel mai adesea vin sau băuturi spirtoase. În 9 cazuri aceștia produc sau nu au produs alcool la domiciliu. În celelalte cazuri, nu a fost clar. Fabricarea alcoolului la domiciliu este o practică obișnuită în România, în special în zonele rurale.

*'Facem vin acasă, avem via noastră, dar vindem vinul iarna.'*⁴⁰

Sumar

Interviurile cu aceste familii au evidențiat experiențele haotice și tulburătoare prin care trec numeroase familii în cadrul cărora cel puțin un părinte are o problemă cu alcoolul. Pentru partenerii și copiii lor viața poate fi imprevizibilă și extrem de grea. Cercetările noastre sugerează că caracteristicile stilului de creștere și educare a copilului practicat de alcoolici sunt extrem de negative, adeseori violente, autoritare sau neglijente.

Guvernele și ONG-urile trebuie să se asigure că aceste familii primesc sprijinul adecvat și necesar pentru a fi ajutate să depășească problemele cu alcoolul cu care se confruntă. Dar poate chiar mai important este că aceste

familiei au nevoie de sprijin pentru a limita efectele negative cauzate altor membri ai familiei, în special copii.

Rezultatele studiului nostru indică un tipar de obiceiuri negative de consum de alcool și transmiterea unor stiluri de creștere și educare a copiilor de la o generație la alta. Lucrul cu acest tip de familii poate fi o sarcină extrem de dificilă, dar intervențiile pentru familie pot avea un impact pozitiv. O componentă importantă a intervențiilor pentru familie trebuie să se concentreze pe ajutorarea părinților pentru ca aceștia să devină părinți mai buni.

Desigur, menținerea obiceiurilor negative de consum de alcool vor submina, în mod inevitabil, capacitatea unui părinte de a fi un părinte bun, iar lucrul cu persoanele alcoolice pentru a limita sau restricționa consumul de alcool de către acestea ar trebui să fie o prioritate cheie în cadrul intervențiilor. Cu toate acestea, părinții alcoolici ar trebui și ei să primească sprijin și să beneficieze de instruire cu privire la cum să devină părinți mai buni. În parte, aceasta se referă la stabilirea unor reguli pentru copiii lor, pe care să le impună în mod consecvent, în special în ceea ce privește consumul de alcool de către copiii lor. Cercetarea noastră din Marea Britanie – precum și unele dintre dovezile citate mai sus – sugerează că părinții alcoolici sunt adeseori mai permisivi față de consumul de alcool de către copiii lor, întrucât se simt ipocriți și vinovați ca urmare a propriului comportament. Sprijinul primit din partea lucrătorilor și specialiștilor sociali instruiți îi poate ajuta pe părinți să stabilească reguli și tipare de comportament care să se afle într-o mai bună concordanță cu practicile unui stil mai bun de creștere și educare a copiilor.

Poate chiar mai importantă decât sprijinirea părinților în vederea adoptării unor niveluri adecvate de disciplină, este manifestarea de afecțiune și căldură sufletească față de copii. Cercetările noastre au arătat că apropierea și căldura sufletească este deosebit de importantă în primii cinci ani de viață ai copilului; iar studiul nostru de mai sus indică existența unei legături între părinții de tip autoritar (care manifestă niveluri scăzute de afecțiune) și consumul de alcool de către copii. Desigur, căldura sufletească și afecțiunea dintre părinte și copil nu este ceva ce poate fi neapărat învățat. Dar este important să fie recunoscut faptul că în multe dintre căminele unde nivelul de afecțiune este scăzut, acest lucru se datorează adeseori faptului că părinții respectivi au fost ei înșiși crescuți în cămine unde afecțiunea și căldura emoțională abia dacă erau prezente sau de unde lipseau cu totul. În aceste cazuri, părinții pot fi învățați despre importanța lucrurilor mărunte – cum ar fi să-și îmbrățișeze copiii sau să le spună des că îi iubesc - și pot fi

învățați să aibă o mai mare disponibilitate pentru a-și manifesta afecțiunea față de copiii lor.

În capitolul următor - și ultimul - facem o serie de recomandări guvernului și ONG-urilor cu privire la principiile pe care se bazează o intervenție eficientă pentru familie, concentrată pe creșterea și educarea copiilor.

Recomandări

Unul dintre obiectivele noastre cheie atunci când ne-am angajat să realizăm această cercetare a fost acela de a furniza informații pentru politicile cu privire la alcool în România pentru sprijinirea părinților și familiilor în cadrul cărora este posibil ca alcoolul să cauzeze probleme. Deși adeseori componentele pe care le presupune formularea unei politici cuprinzătoare sunt numeroase – de exemplu, decizii legate de preț, impozitare, restricții de marketing și densitate a punctelor de desfacere – recomandările noastre din acest raport se limitează la aspectul care ține de creșterea și educarea copiilor.

După cum susținem în raportul *Feeling the Effects/Resimțind efectele*, reducerea consumului abuziv de alcool de către părinți trebuie să fie o prioritate cheie pentru guvern, ONG-uri și industria alcoolului. O deosebită importanță o are sprijinirea familiilor, cum sunt cele pe care le-am intervievat pentru realizarea acestei cercetări. Această activitate este dificilă și necesită implicare, cu atât mai mult cu cât alcoolismul se amestecă, în aceste familii, cu o mulțime de alte probleme, printre care se numără inactivitatea profesională, destrămarea familiei și probleme de sănătate mintală. Ultimul lucru de care au nevoie acești părinți este ca cineva să le spună că nu sunt părinți buni, prin urmare sprijinul cu privire la creșterea și educarea copiilor trebuie să fie acordat acestor familii pe bază de dovezi, trebuie să fie bine planificat și executat cu delicatețe. Dacă este acordat corect, mulți părinți ar fi deschiși să primească acest sprijin.

Recomandările noastre se adresează factorilor de decizie politică din Parlament și Guvern dar și autorităților administrative locale și județene, ONG-urilor a căror activitate îi sprijină pe alcoolici. De asemenea, considerăm că industria alcoolului are un rol esențial de jucat în diminuarea efectelor nocive cauzate de alcool.

Elaborarea unei strategii naționale cu privire la alcool

În România problema alcoolului este gestionată într-o manieră ad-hoc.

În comparație cu țări precum Marea Britanie, în România alcoolul are parte de mult mai puțină atenție din partea factorilor de decizie politică și din partea mass-media. Un pas pozitiv în direcția aducerii în atenție a problemelor cauzate de alcool ar fi elaborarea și comunicarea de către guvern a unei strategii naționale cu privire la alcool. În această strategie,

guvernul ar trebui să prezinte cele mai recente statistici cu privire la abuzul de alcool și să evidențieze zonele prioritare pentru politici și investiții. Pe baza cercetării noastre, susținem că legătura dintre creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool de către copii a trebui să fie un element cheie în cadrul oricărei strategii naționale. Aceasta ar trebui să includă mesaje de informare adresate populației în ansamblu, despre creșterea și educarea copiilor, ar trebui să ia în considerare adoptarea unor intervenții de tip *Depistare și Consiliere Rapidă/Identification and Brief Advice* (IBA) pentru părinții cu copii, precum și acordarea de sprijin mai detaliat familiilor ce suferă de pe urma abuzului de alcool. În momentul de față, nu există o strategie națională pentru controlul consumului de alcool în România. Necesitatea elaborării unei strategii naționale privind controlul consumului de alcool a fost afirmată recent cu ocazia desfășurării **Campaniei de informare despre efectele consumului excesiv de alcool**, din luna iulie 2014.

În afara acestor campanii de conștientizare, care au fost desfășurate mai ales în rândul elevilor și studii privind efectele economice ale consumului în exces finanțate ambele prin Programele Naționale de Sănătate, Ministerul Sănătății nu și-a asumat alte obiective care ar fi necesare îndeosebi în sfera unor servicii de dezalcoolizare.

Campanii de informare și sensibilizare

Ministerul și direcțiile responsabile pentru sănătatea publică și socială ar trebui să dezvolte o campanie de informare și sensibilizare la nivel național care să atragă atenția asupra legăturii dintre creșterea și educarea copiilor și probabilitatea ca un copil să dezvolte probleme cu alcoolul. Va trebui ca autoritățile să fie atente, însă, pentru a evita ca tonul unei astfel de campanii să fie condescendent sau paternalist. Mesajele trebuie să sublinieze importanța stabilirii și impunerii în mod consecvent a unor reguli în perioada în care copiii sunt adolescenți și tineri, precum și importanța afecțiunii și a căldurii emoționale, în special în primii ani din viața copilului. Ar trebui ca efectul unor astfel de campanii să fie măsurat pentru a fi determinat impactul acestora. Este posibil ca guvernul să dorească prioritizarea unor astfel de campanii în zonele și regiunile din România unde consumul de alcool este deosebit de mare. Industria alcoolului ar putea avea, la rândul său, un rol de jucat în campaniile de informare și sensibilizare, fie prin rularea propriilor campanii, fie contribuind la finanțarea demersurilor guvernului sau ale ONG-urilor.

Intervenții de tip depistare și consiliere rapidă

O abordare recent adoptată în Marea Britanie au fost intervențiile de tip depistare și consiliere rapidă. Această abordare include un scurt chestionar cu privire la consumul de alcool, care cuprinde întrebări adresate tuturor pacienților ce vizitează un cabinet de medicină generală sau un spital. Aceste persoane care raportează un consum de alcool ce depășește reglementările guvernamentale vor beneficia apoi de o foarte rapidă intervenție din partea medicului generalist sau din partea unui profesionist din domeniul medicinei, care îi va adresa întrebări cu privire la consumul de alcool și va sugera modalități prin care consumul de alcool poate fi redus. Adeseori, mulți oameni nu conștientizează cât de mult alcool consumă și sfârșesc prin a depăși limitele recomandate. Conștientizarea acestui lucru poate determina o schimbare de comportament. Conform Strategiei cu privire la Alcool a Guvernului din Marea Britanie, s-a dovedit că IBA a condus la reducerea consumului de alcool - cel puțin unul din opt consumatori de risc și-au redus consumul de alcool ca urmare a IBA.⁴¹ Acest tip de intervenție ar trebui să fie adoptat în România, în mod special în zonele și regiunile unde se înregistrează un nivel ridicat al consumului de alcool. În plus, aceste intervenții ar trebui să includă îndrumări specifice pentru persoanele care sunt părinți de copii sub 16 ani. Acestea ar trebui să includă, cel puțin, informațiile cu privire la rezultatele cercetării, care semnalează legătura dintre nivelurile de afecțiune și disciplină consecventă și probabilitatea ca minorul să ajungă să consume alcool în exces.

De asemenea sunt necesare intervenții de tipul educație pentru sănătate în școală, educație parentală etc. Copiii și tinerii au nevoie de implicare în proiecte privind prevenirea și combaterea consumului de alcool. Programe educative dezvoltate la nivelul scolilor, la nivelul comunității sunt necesare, la fel ca și campaniile de conștientizare a consecințelor consumului de alcool.

Este nevoie ca profesorii, medicii școlari, mediatorii sanitari, asistenții medicali comunitari să fie implicați în proiecte de prevenire și combatere a consumului de alcool la copii și tineri și în familii în general.

Intervențiile din primii ani de viață

În ultimii câțiva zeci de ani, numeroase studii au arătat importanța primilor cinci ani de viață ai copilului pentru viața acestuia, în ansamblu.

În Marea Britanie, au avut loc două revizuii majore ale politicilor cu privire la importanța intervențiilor în primii ani de viață, în special în familiile supuse riscului, de către PM Frank Field și Graham Allen. Acestea includ

asistență de specialitate părinților în devenire, precum și programe concentrate pe elevii din școala primară care sunt supuși riscului. Cercetarea arată că investițiile făcute în intervențiile realizate în primii ani de viață pot avea un impact asupra șanselor în viață ale copilului atunci când acesta devine adult. În acest fel guvernul poate economisi viitoare costuri asociate cu rezultatele negative aferente persoanelor care provin din medii traumatice.

Un exemplu de astfel de program, care se adresează mamelor în devenire este Family Nurse Partnerships/Parteneriate Familie - Asistență medicală. Aceste programe presupun sesiuni de asistență intensive 1-la-1 cu mamele în devenire din comunitățile defavorizate care sunt percepute ca fiind expuse riscului. Programul a făcut dovada unei game de rezultate pozitive în SUA, iar guvernul din Marea Britanie s-a angajat să dubleze numărul în Anglia și Țara Galilor. Guvernul român ar trebui să ia în considerare o astfel de investiție într-un program de Parteneriat Familie-Asistență medicală, care să se desfășoare în zone specifice, defavorizate din România, în care se înregistrează un consum ridicat de alcool. Aceste programe ar trebui să fie coordonate cu demersurile realizate pentru abordarea problemei sindromului alcoolic fetal.

Un exemplu de program eficient din Marea Britanie care funcționează cu copii din școala primară este programul Place 2 Be/Loc pentru a fi. Programul Place 2 Be asigură sesiuni de consiliere 1-la-1 cu copiii din școala primară și părinții acestora. Aceste sesiuni se concentrează pe 'dezvoltarea capacității de reziliență a copiilor prin discuție, activități creative și joc', ajutându-i să facă față unei game largi de aspecte sociale adeseori complexe, precum intimidarea, pierderea unei persoane apropiate, violența domestică, destrămarea familiei, neglijență și traumă.

Guvernul român ar trebui să analizeze asigurarea de astfel de programe în școlile primare din România și să examineze dacă sunt necesare investiții suplimentare. Investirea în programe de intervenție în primii ani de viață cu impact dovedit ar putea contribui la economisirea de costuri ulterioare, întrucât persoanele care provin din medii traumatice sunt predispuse la o sănătate șubredă, la inactivitate profesională și la infracționalitate (inclusiv dependență de droguri și alcool).

Prioritizarea intervențiilor pentru familie

Cercetările noastre din Marea Britanie asupra intervențiilor pentru pe familie arată că există câteva principii cheie care stau la baza unei astfel de activități.

În plus față de creșterea numărului de intervenții pentru familie disponibile în România, intervențiile deja existente ar trebui să se bazeze pe trei aspecte cheie:

- Relații personale stabile și de încredere între lucrătorii sociali și familie;
- Sprijin adaptat și personalizat în funcție de situația specifică a familiei;
- Sprijin constant, chiar dacă într-o formă foarte ușoară.

Una dintre constatările cheie în urma analizei intervențiilor pentru familie din Marea Britanie este importanța unei relații strânse între lucrătorii sociali și familiile cu care aceștia lucrează. Chiar și programele cel mai bine structurate și justificate depind de încrederea și legătura dintre familii și lucrătorii cheie. Acest lucru este valabil în mod special când o componentă semnificativă a intervenției este consilierea cu privire la abordările și stilurile de creștere și educare a copiilor. În mod similar, caracterul unic al situației fiecărei familii presupune un nivel de flexibilitate când este vorba de orice intervenție pentru familie. Intervențiile care cuprind prea multe îndrumări și care sunt concepute de sus în jos sunt mai puțin eficiente. În plus, sprijinul constant este important. Desigur, nicio intervenție nu poate continua la nesfârșit; fiecare familie trebuie să ajungă să se descurce pe cont propriu, la un moment dat. În același timp, analiza noastră a arătat că programele limitate în timp înseamnă, adeseori, că sprijinul acordat familiilor este întrerupt brusc, determinând o recidivare a problemelor. Prin urmare, asigurarea unei forme de sprijin constant – chiar dacă într-o formă foarte ușoară – este importantă. Programele de intervenție ar trebui să fie concepute în așa fel încât sprijinul acordat să fie redus treptat pe măsură ce situația familiei se îmbunătățește, mai curând decât să fie întrerupt brusc, la sfârșitul unei perioade prestabilite arbitrar.

Educația parentală, neglijată în ultimii ani în România, trebuie să pună accent pe responsabilizarea părinților, dar și a membrilor comunității cu privire la drepturile copilului și la serviciile disponibile pentru copii. Acompanierea părinților este extrem de importantă, sprijinirea lor astfel încât să facă față provocărilor vieții și să dobândească competențele necesare îngrijirii și educării copiilor. Educarea părinților cu privire la educarea și îngrijirea copiilor este un proces care ar trebui corodonat la nivel național și local de către autorități și societatea civilă.

Alinierea serviciilor de sprijin în domeniul alcoolului cu alte servicii

După cum s-a văzut în capitolul precedent, familiile care se confruntă cu probleme legate de consumul de alcool sunt expuse unui ansamblu de alte

probleme, printre care se numără violența domestică, inactivitatea profesională și probleme de sănătate mintală. Adeseori, aceste probleme pot cauza sau exacerba consumul excesiv de alcool. Cu toate acestea, de multe ori serviciile de asistență acordate pentru fiecare dintre aceste probleme sunt gestionate separat de departamente diferite și de specialiști diferiți, în loc să existe o abordare coordonată. Cercetarea noastră desfășurată în Marea Britanie a arătat că acest lucru ar putea cauza dificultăți: de exemplu, asistența pentru sănătate mintală și serviciile de plasare a forței de muncă pot fi acordate numai dacă persoana în cauză reușește mai întâi să scape de problemele cu alcoolul. Însă, dacă problemele de sănătate mintală și de inactivitate profesională contribuie la problema consumului excesiv de alcool atunci gestionarea acestora într-o manieră de ansamblu și coordonată ar fi mai eficientă.

Același principiu de servicii integrate este important în cazul serviciilor adresate adulților pe de o parte, precum și a serviciilor adresate copiilor pe de altă parte. În Marea Britanie, în anumite cazuri, finanțarea serviciilor de asistență familială se împarte între serviciile adresate copiilor și servicii adresate adulților, în așa fel încât niciuna dintre părți nu își asumă răspunderea pe deplin pentru situație. Reunirea unor specialiști din ambele părți într-o intervenție pentru familie poate avea drept rezultat acordarea unui sprijin mai eficient și mai coerent.

Intervenția așa cum am precizat și anterior, trebuie să aibă un caracter inter-sectorial, să implice Serviciile Publice de Asistență Socială de la nivelul Primăriilor responsabile cu prevenirea, apoi medicii de familie și alte cadre medicale și nu în cele de urmă Serviciile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului de la nivelul județelor, în cazul necesității intervenției în familie pentru a proteja copilul de abuzuri sau neglijare din partea părinților. Centrele de consiliere pentru părinți au un rol extrem de important și ar trebui luate în calcul de către autoritățile publice locale și ONG-uri. Asistența medicală la nivelul medicilor de familie, al mediatorului sanitar și al asistentului medical comunitar are nevoie de resurse pentru a dezvolta programe de prevenire și combatere a consumului excesiv de alcool.

Așadar dezvoltarea de servicii medico-socio-psihologice integrate și servicii comunitare de bază ar trebui să devină o prioritate. Finanțarea programelor de prevenire și intervenție prin fondurile structurale europene și fonduri publice este obligatorie dacă dorim să avem o populație sănătoasă pe viitor, care să aducă beneficii economice și nu numai.

Sunt necesare mecanisme mai eficiente de colaborare între sistemul de educație și cel de asistență socială pentru a asigura dreptul copiilor la educație. Se impune crearea de servicii socio-educative integrate la nivelul fiecărei comunități, astfel încât să se prevină sau reducă consumul de alcool la copii și tineri.

Copiii să se facă auziți

În final, susținem că este esențial să fie auzită vocea copiilor din aceste familii. În Marea Britanie, un raport recent al Children's Commissioner/Comisariatul însărcinat cu probleme pentru copii numit Silent Voices/Voci tăcute, a evidențiat importanța ascultării copiilor pentru a înțelege impactul abuzului de alcoolă a părintelui asupra lor și pentru a stabili ce tip de sprijin trebuie să fie acordat. A le da copiilor posibilitatea să se facă auziți în cadrul intervențiilor de sprijin i-ar putea ajuta pe părinți să conștientizeze impactul comportamentului lor și necesitatea de a cere ajutor. A da cuvântul copiilor înseamnă a ne gândi la viitor și la efectele pe care prezentul le poate avea asupra viitorului, copiii de azi fiind adulții de mâine.

Anexă tehnică

Constatările prezentate în acest raport se bazează pe două surse cheie: mai întâi, un studiu reprezentativ la nivel național pentru populația din România (n=1062) și, în al doilea rând, interviuri detaliate cu 26 de familii, în cadrul cărora cel puțin un părinte se confruntă cu o problemă cu alcoolul. Această anexă tehnică furnizează detaliile metodologice pentru fiecare din aceste surse.

Studiul cantitativ

Studiul cantitativ utilizat în acest raport a fost elaborat de Demos și IPP DATA Research și a fost administrat de IPP DATA Research. Chestionarul semistandardizat este furnizat mai jos.

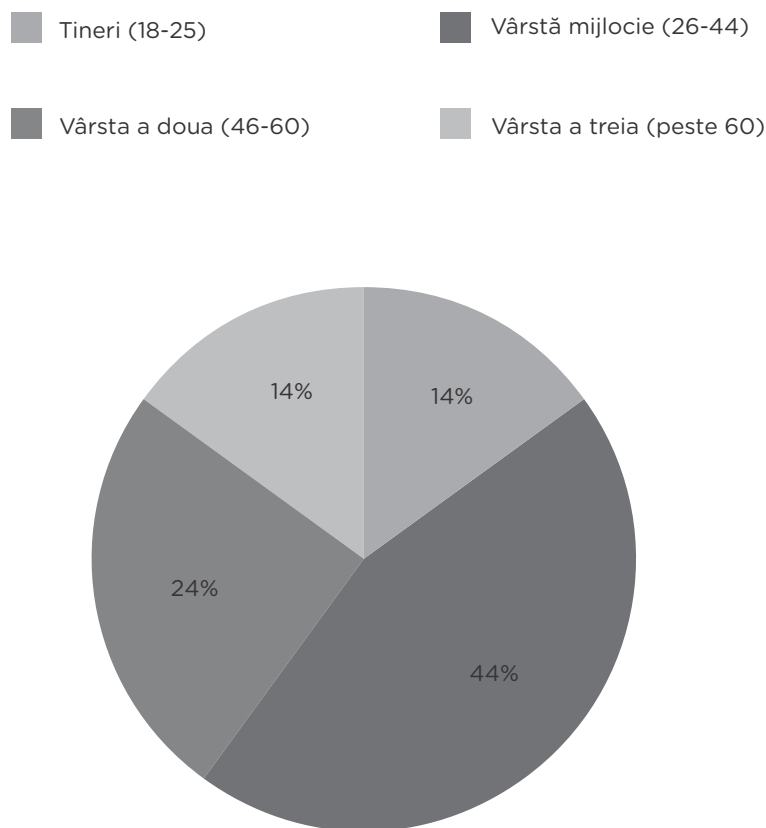
Studiul a fost conceput pentru a se concentra pe aspecte legate de consumul de alcool și pe stilurile de creștere și educare a persoanelor de peste 18 ani din România. Colectarea de date s-a bazat pe un eșantion (N = 1062) reprezentativ probabilistic pentru populația adultă din România (cu o marjă de eroare de + / -3%). Interviurile au fost realizate la domiciliul respondenților, prin metoda față în față. Eșantionarea, elaborarea chestionarului, colectarea și înregistrarea datelor, verificările ulterioare, prelucrările statistice și elaborarea raportului de cercetare au fost realizate de echipa IPP DATA Research. Perioada de colectare a datelor a fost cuprinsă între 9 și 20 decembrie 2013.

Datele demografice ale respondenților studiului

Eșantionul a fost repartizat egal din punct de vedere al sexului (48% bărbați, 52% femei), precum și din punct de vedere al zonei în care trăiesc – zonă urbană (53%) sau zona rurală (47%).

În ceea ce privește vârsta, grupul cel mai numeros a fost cel pe care l-am denumit 'adulți de vârstă mijlocie', cu vârste cuprinse între 26 și 44 ani. Figura 10 prezintă o defalcare completă a respondenților studiului în funcție de vârstă.

Figura 10 **Profilele de vârstă ale respondenților studiului**

Design chestionar

Chestionarul complet utilizat în cercetarea noastră este inclus mai jos. Indicatorii și întrebările alese de echipa de cercetare au fost adunate din mai multe alte surse, ce au fost utilizate în *Under the Influence/Sub influența alcoolului* și în *Feeling the Effects/Resimțind efectele*. De exemplu, indicatorii 8b, 8c și 8e au fost extrași din studiul Avon Longitudinal Study of Parents and Children. Indicatorii suplimentari cu privire la stilul de creștere și educare a copiilor (8a, 8d, 8f precum și 11a și 11b) au fost concepuți de cercetătorii Demos și IPP. Întrebarea 15 cu privire la comportamentele părinților legate de consumul de alcool a fost extrasă din studiul Birth Cohort Study din 1970. Întrebările și indicatorii rămași din cadrul studiului au fost concepute și elaborate de Demos și IPP Research.

Întrebări chestionar Demos și IPP Research

1. Care este sexul dvs?
2. Ce vârstă aveți?
3. Care este cel mai apropiat oraș de locul unde locuiți?
4. Care este venitul dvs?
5. Sunteți angajat?
6. Sunteți căsătorit?
7. Aveți copii? Da/Nu

<Dacă da, întrebările legate de stilul de creștere și educare a copiilor 8-10><dacă nu, treceți la întrebarea 11>

8. În acest studiu suntem interesați de stilul de creștere și educare a copiilor practicat de respondenți. Care dintre afirmațiile de mai jos descrie cel mai bine stilul dvs. cu privire la creșterea și educarea copiilor:

Întotdeauna Adeseori Uneori Niciodată

8a. Îmi îmbrățișez copiii și le spun că îi iubesc

8b. Copilul/copii mei îmi aduc multă bucurie

8c. Cea mai bună metodă pentru a calma un copil este să-l iei în brațe

8d. Practic pedeapsa și îmi ameninț copiii atunci când sunt obraznici

8e. Cea mai bună metodă de disciplinare este lovirea

8f. Tind să le dau copiilor mei ce vor ca să evit bătaia de cap

9. Câți copii aveți?

10. Ce vârstă au acum? [bifați toate cifrele aplicabile]

- 0-5
- 6-10
- 11-14
- 14-18
- 19-25
- Peste 25

11. **<PENTRU TOȚI RESPONDENȚII>** În acest studiu suntem interesați de diferitele stiluri de creștere și educare a copiilor. Dacă vă gândiți la părinții dvs. sau la cei care v-au crescut, care dintre afirmațiile de mai jos descrie cel mai bine stilul acestora cu privire la creșterea și educarea copiilor? [toți vor răspunde]

(Variante de răspuns: Sunt foarte de acord, Sunt de acord într-o oarecare măsură, Nu sunt nici de acord nici nu contrazic, Nu sunt de acord într-o oarecare măsură, Nu sunt deloc de acord)

<i>Sunt foarte de acord</i>	<i>Sunt de acord într-o oarecare măsură</i>	<i>Nici nu sunt de acord nici nu contrazic</i>	<i>Nu sunt de acord, într-o oarecare măsură</i>	<i>Nu sunt deloc de acord</i>
-------------------------------------	---	--	---	---------------------------------------

a. Părinții/tutorii mei erau iubitori și afectuoși – mă îmbrățișau și mă sărutau frecvent

b. erau iubitori și afectuoși
susținători ai unei discipline severe –
întotdeauna mă pedepseau când eram obraznic

Consumul de alcool

În acest studiu mai suntem interesați și de nivelurile de consum de alcool din societatea noastră. Vă rugăm să răspundeți la întrebările de mai jos cât mai sincer posibil. Toate informațiile sunt complet anonime și confidențiale.

12. Cât de des consumați alcool într-o săptămână obișnuită?

- În fiecare zi
- De 3-4 ori pe săptămână
- De 1-2 ori pe săptămână
- Niciodată

13.1. Într-o ocazie obișnuită, cât alcool aveți tendința să consumați?

- 1 porție
- 2-3 băuturi
- 3-5 băuturi
- peste 5 băuturi

13.2. În majoritatea cazurilor consumați alcool:

- acasă
- în alte locuri decât acasă (restaurant, bar, la prieteni)

14. V-ați confruntat cu una din următoarele situații:

<i>Da, de mai multe ori</i>	<i>Da, de câteva ori</i>	<i>Nu, niciodată</i>
---------------------------------	------------------------------	--------------------------

a. Am fost arestat în timp ce mă afluam sub influența alcoolului

b. Am fost spitalizat în timp ce mă afluam sub influența alcoolului

c. Am fost implicat în bătăi în timp ce mă afluam sub influența alcoolului

d. M-am trezit după o noapte de consum de alcool și nu îmi puteam aminti

e. Am primit tratament pentru alcoolism /abuz de alcool

15. În ceea ce privește obiceiurile de consum de alcool ale părinților dvs...

Întotdeauna Adeseori Uneori Niciodată

a. Cât de des ați spune că obișnuia să bea/beatatăl dvs?

b. Cât de des ați spune că obișnuia să bea/beatamama dvs?

16. <NUMAI PENTRU ACEIA DINTRE RESPONDENȚI CARE SUNT PĂRINȚI CU VÂRSTE CUPRINSE ÎNTRE 11 ȘI 16 ANI - TRIMITERE LA ÎNTREBAREA 10 DE MAI SUS> Dacă vă gândiți la copiii dvs. cu vârste cuprinse între 10 și 16 ani, care dintre următoarele declarații descrie cel mai bine situația dvs:

<i>Sunt foarte de acord</i>	<i>Sunt de acord într-o oarecare măsură</i>	<i>Nu sunt de acord, într-o oarecare măsură</i>	<i>Nu sunt deloc de acord</i>
-----------------------------	---	---	-------------------------------

a. Manifest toleranță zero cu privire la consumul de alcool de către copilul meu

b. Tolerez consumul de alcool de către copilul meu dacă are loc ocazional și sub supravegherea unui adult

c. Copilul meu s-a confruntat cu probleme la școală ca urmare a consumului de alcool

d. Copilul meu a avut probleme cu poliția ca urmare a consumului de alcool

e. Nu mă simt în stare să-mi pedepsesc copilul pentru consumul de alcool din cauza propriului meu comportament în ceea ce privește consumul de alcool

17. <NUMAI PENTRU ACEI RESPONDENȚI CARE SUNT PĂRINȚI CU COPII DE CEL PUȚIN 14 ANI ȘI PESTE - TRIMITERE LA ÎNTREBAREA 10 DE MAI SUS> Dacă vă gândiți la copiii dvs. cu vârsta de cel puțin 18 ani, care dintre următoarele declarații descrie cel mai bine situația dvs:

<i>Sunt foarte de acord</i>	<i>Sunt de acord într-o oarecare măsură</i>	<i>Nu sunt de acord, într-o oarecare măsură</i>	<i>Nu sunt deloc de acord</i>
-------------------------------------	---	---	---------------------------------------

- a. Cel puțin unul dintre copiii mei are o problemă cu consumul de alcool
- b. Cel puțin unul dintre copiii mei a fost arestat în timp ce se afla sub influența alcoolului
- c. Cel puțin unul dintre copiii mei consumă alcool în fiecare zi

Analiza datelor

Oglinzind abordarea noastră din *Under the Influence/Sub influența alcoolului* și din *Feeling the Effects/Resimțind efectele*, am creat doi indicatori de căldură parentală și am conceput reguli pentru a îngloba tipologiile de creștere și educare a copiilor. Mai întâi, am creat un index pe baza informațiilor transmise de toți respondenții studiului despre proprii părinți. În cadrul raportului, la acestea se face referire sub denumirea de 'educație parentală' sau sub denumirea de stilul de creștere și educare a copiilor practicat de 'generația anterioară'. În al doilea rând, am creat un index pe baza tuturor răspunsurilor acordate de părinții ai căror copii sunt minori din studiul nostru.

În ambii indicatori, cele patru cadrane sunt alcătuite din părinți care sunt 'peste medie' sau 'sub medie', în diverse combinații de măsuri aferente stilului de creștere și educare a copiilor.

Cele patru categorii sunt:

- Iubire și fermitate – nivel ridicat de impunere a regulilor, nivel ridicat de căldură;
- Autoritar – nivel ridicat de impunere a regulilor, nivel scăzut de căldură;
- Laissez-fair – nivel scăzut de impunere a regulilor, nivel ridicat de căldură;
- Detașat – nivel scăzut de impunere a regulilor, nivel scăzut de căldură.

Am creat tipologiile de creștere și educare a copiilor utilizând punctajele numerice pentru indicatori, prin urmare unitățile pe care le includ sunt numerice și au valori specifice. În plus, întrucât am definit fiecare tipologie utilizând cadranul 'din partea de sus' sau 'din partea de jos' al celor doi indicatori din care sunt derivate, acestea sunt relativ egale ca dimensiuni și sunt distanțate. O analogie pe care am utilizat-o în *Under the Influence/Sub influența alcoolului* poate fi făcută în funcție de venit. De exemplu, venitul este o valoare numerică evidentă, iar nivelurile pot fi grupate pentru a apărea ca și categorii, după cum este cazul celor 33% din partea de sus și din partea de jos. Chiar dacă din fiecare categorie ajung să facă parte un număr diferit de persoane, acestea au dimensiuni egale prin definiție și se află la distanță egală de zona medie (mediană), care este utilizată ca punct de referință. Prin urmare, atunci când procentele primesc titluri precum 'putere', 'medie' sau 'bogat', acestea sunt doar etichete pentru categorii ce reflectă valori reale grupate în categorii egal distanțate. Acesta este principiul de eșantion pe care l-am aplicat tipologiilor de creștere și educare a copiilor, care permite utilizarea

acestora ca variabile predictoare în calitate de categorii într-o regresie logistică.

Tabelul 18 furnizează punctajele corespunzătoare valorii medii / mediane / și deviației standard pentru stilul de creștere și educare a copiilor practicat de 'generația anterioară'. În acest caz, respondenții au primit variante de răspuns bazate pe o scală Likert de 5 puncte - 'Sunt foarte de acord', 'Sunt oarecum de acord', 'Nici nu sunt de acord, nici nu contrazic', 'Nu sunt de acord într-o oarecare măsură' sau 'Nu sunt deloc de acord' întrebările 11a și 11b. Acestea au fost numerotate corespunzător pentru a obține un punctaj superior de 4 pentru afecțiune ('Sunt foarte de acord' răspuns la 11a) și un punctaj superior de 4 pentru disciplină ('Sunt foarte de acord' răspuns la 11b).

Tabelul 18 Sumar al statisticilor de măsurare a stilurilor parentale ale respondenților

	Medie	Deviație standard	Median	N
A avut părinți iubitori	3,2	0,7	3	1033
A avut părinți severi	2,3	0,9	2	1035

Tabelul 19 furnizează punctajele corespunzătoare valorii medii / mediane / și deviației standard pentru stilul de creștere și educare a copiilor practicat de părinții cu copii minori din eșantionul nostru. În acest caz, respondenții care erau părinți cu copii minori au fost rugați să răspundă la întrebările 8a-8f, având ca variante de răspuns 'întotdeauna', 'adeseori', 'uneori' și 'niciodată'.

Tabelul indică punctajele numerice desemnate pentru fiecare variantă de răspuns. În acest caz, cel mai mare punctaj pe axa afecțiunii ar fi 12, iar cel mai mare punctaj posibil pe axa de control ar fi 12 (răspunzând 'întotdeauna' la 8d și 8e, și 'niciodată' la 8f).

Tabelul 19 Punctaje corespunzătoare valorii medii / mediane / și deviației standard pentru stilul de creștere și educare a copiilor practicat de părinții cu copii minori

	Întotdeauna	Adeseori	Uneori	Niciodată
8a. Îmi îmbrățișez copiii și le spun că îi iubesc	4	3	2	1
8b. Copilul/copiii mei îmi aduc multă bucurie	4	3	2	1
8c. Cea mai bună metodă pentru a calma un copil este să-l iei în brațe	4	3	2	1
8d. Practic pedeapsa și îmi ameninț copiii atunci când sunt obraznici	4	3	2	1
8e. Cea mai bună metodă de disciplinare este lovirea	4	3	2	1
8f. Tind să le dau copiilor mei ce vor ca să evit bătaia de cap	1	2	3	4

Răspunsurile fiecărui respondent (în acest caz părinte cu copii minori) au fost apoi punctate, iar valorile numerice medii pentru afecțiune și control au fost calculate și apoi incluse în Tabelul de mai jos.

Tabelul 20 Statistici cu privire la indicatorii de afecțiune și control pentru părinți

	Medie	Deviație standard	Median	N
Afecțiune	10,4	1,6	11	349
Control	5,6	1,5	6	347

Interviuri calitative

În plus față de studiul cantitativ, am mai realizat și interviuri semi-structurate, în detaliu, cu 26 de familii în cadrul căora există cel puțin un părinte care se confruntă cu probleme cu alcoolul. Persoana interviuată nu a fost întotdeauna persoana alcoolică, dar subiectul interviului, respectiv persoana al cărei comportament era discutat în interviu, a fost întotdeauna persoana alcoolică.

Este important de precizat faptul că au existat dificultăți de a mobiliza subiecții pentru studiul calitativ. Respondenții în parte au fost

selecționați prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecție a Copilului. Prin urmare, sunt familii care sunt în evidența serviciilor sociale, 8 dintre ei au fost selecționați cu sprijinul ONG-urilor.

În majoritatea cazurilor persoana interviuată, a fost interviuată singură. Într-unul dintre cazuri, la interviu a fost prezent și partenerul acesteia. Este posibil ca acest lucru să fi avut un efect în ceea ce privește informațiile raportate, dar în general cercetătorii au fost satisfăcuți că nu a existat o restricționare sau o modificare vizibilă a celor spuse.

Diversitatea acestui eșantion impune niște limite asupra observațiilor care pot fi derivate de pe urma acestuia. De exemplu, în unele cazuri, relația dintre o persoană alcoolică și partenerul său face parte din trecut, în timp ce în alte cazuri relația se menține încă. Acest lucru impune o restricție asupra măsurii în care circumstanțele din trecut pot fi raportate la condițiile din prezent.

Interviurile au avut un caracter calitativ și semistructurat. În plus, în câteva interviuri unele dintre întrebările pregătite în prealabil nu au fost adresate. Asta înseamnă că, în timp ce pot fi făcute deducții pe baza informațiilor prezentate în diverse interviuri, pentru câte una dintre întrebări există un număr relativ mare de transcrieri ce nu vor prezenta dovezi clare. Eșantionul redus și diversitatea subiecților interviurilor, precum și relația acestora cu persoana alcoolică care reprezintă punctul de interes complică uneori categorizarea, iar acesta este un aspect de care trebuie să ținem cont. În unele cazuri, deși ambii parteneri se află în relație cu o persoană alcoolică interviul se concentrează pe o persoană și nu pe cealaltă.

Prevalența femeilor în calitate de persoane intervievate și a bărbaților în calitate de persoane alcoolice ar putea fi explicată prin faptul că părinții de sex masculin care sunt consumatori nocivi de alcool adeseori fie o părăsesc, fie sunt expulzați din locuința de familie sau nu recunosc problemele și nu vor să vorbească despre ele. Majoritatea persoanelor intervievate erau partenere ale persoanelor alcoolice.

Eșantionul a fost omogen din punct de vedere etnic. Toate persoanele intervievate au fost caucaziene, români nativi, și niciuna dintre persoanele intervievate nu era de etnie rromă.

Note

¹ £3.5b costul NHS is (p2) din „*Tratamentul pentru alcool în Anglia 2011-12*” disponibil la:

www.nta.nhs.uk/uploads/alcoholcommentary2013final.pdf

² În Europa Ciroza hepatică include Armenia, Azerbaidjan, Israel, Kazahstan, Kârgâzstan, Tadjikistan, Turkmenistan și Uzbekistan (definiție WHO)

„*Povara bolilor de ficat în Europa: O analiză a datelor epidemiologice disponibile*”(2013) disponibil la:

www.easl.eu/assets/application/files/54ae845caec619f_file.pdf

³ http://ec.europa.eu/transport/road_safety/specialist/knowledge/alcohol/index_en.htm

⁴ Datele cu privire la locurile de muncă din domeniul băuturilor spirtoase EUROPE, Comitetul European de Companii Vinicole (CEEV) și Berarii Europei [în „*Contribuția berii la economia europeană*” (2013)]. Paginile dedicate băuturilor spirtoase și berii indică un total de 3.1m locuri de muncă, inclusiv aprovizionare și ospitalitate.

http://spirits.eu/page.php?parent_id=11&id=55#

<http://www.ccev.be/component/flexicontent/2-uncategorised/33-cccv-comite-des-entreprises-vins>

<http://www.brewersofeurope.org/docs/publications/2013/FullReport20140123.pdf>

⁵ Raportul ESPAD 2011 disponibil la:

http://www.espad.org/Uploads/ESPAD_reports/2011/The_2011_ESPAD_Report_FULL_2012_10_29.pdf

⁶ Cifrele HSCIC reprezintă proporția de elevi de 11-15 ani.

Numărul celor care au consumat o băutură alcoolică în ultima săptămână ajunge de la 25% în 2003 la 9% în 2013. (p81)

Câți au încercat vreodată să consume alcool. (p76)

Este acceptabil consumul de alcool o dată pe săptămână în 2013 (p103) este comparat cu (p174) din raportul din 2004 .

HSCIC „*Fumatul, consumul de alcool și utilizarea de droguri în rândul tinerilor din Anglia - 2013*” (2014) disponibil la:

<http://www.hscic.gov.uk/catalogue/PUB14579>

HSCIC „*Fumatul, consumul de alcool și utilizarea de droguri în rândul tinerilor din Anglia - 2004*” (2005) disponibil la:

<http://www.hscic.gov.uk/searchcatalogue?productid=1313&q=Smoking%2c+Drinking+and+Drug+Use+Among+Young+People+in+England%2522&sort=Relevance&size=10&page=1#top>

⁷ Gardner, F., Collishaw, S., Maughan, B., Scott, J., Schepman, K. & Hagell, A. (2012). „Tendințe în creșterea și educarea copiilor: Pot explica tendințele în timp în ceea ce privește problemele de comportament?” în A. Hagell (ed) „Adolescența schimbătoare: Tendințe sociale și sănătate mintală”. Bristol, Policy Press.

Importanța în primii ani de viață (36-59 luni) a intervențiilor parentale a îmbunătățit problemele comportamentale.

J. Hutchings, T. Bywater, D. Daley, F. Gardner, C. Whitaker, K. Jones: (2007) *Parenting intervention in Sure Start services for children at risk of developing conduct disorder: pragmatic randomised controlled trial* disponibil la:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1839187/>

⁸ <http://www.demos.co.uk/publications/systemfailure>

⁹ „*Promovarea și măsurarea competențelor: Intervenții care dezvoltă caracterul și percepția*” pentru NBER (2013) disponibil la:

<http://www.nber.org/papers/w19656><http://www.nber.org/papers/w19656> și

W. Mischel, Y. Shoda, M.I. Rodriguez în Știință (1989) „*Întârzierea satisfacției la copii*” și

Ayduk et al. (2000) „Reglementarea Sinelui Interpersonal:

Reglementarea strategic a sinelui pentru gestionarea sensibilității la respingere”, *Jurnalul de Personalitate și Psihologie Socială* Vol. 79, Nr. 5, p776-792 și

Schlem et al. (2013) „Preșcolari' Întârzierea satisfacției prezice masa corporală 30 de ani mai târziu”, *Jurnal de Pediatrie* Vol 162, Nr.1 , p90-93

¹⁰ Demos, Formarea Caracterului

¹¹ <http://www.oecd.org/els/health-systems/HealthAtAGlanceEurope2012.pdf>

¹² Testul Chi-pătrat: $\chi^2=34.6$, $df=4$, $p=0.000$ există o relație semnificativă între consumul parental de alcool și tipul de consum de alcool.

¹³ Testul Chi-pătrat: $\chi^2=15.5$, $df=6$, $p=0.017$ există o relație semnificativă între tipul de părinte și tipul de consum de alcool.

¹⁴ 27 întrucât un interviu a inclus doi subiecți.

¹⁵ Persoana interviuată 5

¹⁶ Persoana interviuată 5

¹⁷ Persoana interviuată 25

¹⁸ Persoana interviuată 6

¹⁹ Persoana interviuată 5

²⁰ Persoana interviuată 14

²¹ Persoana interviuată 14

²² Persoana interviuată 3

²³ Persoana interviuată 13

²⁴ Persoana interviuată 12

²⁵ Persoana interviuată 12

²⁶ Persoana interviuată 18

²⁷ Persoana interviuată 8

²⁸ Persoana interviuată 1

²⁹ Persoana interviuată 17

³⁰ Persoana interviuată 18

³¹ Persoana interviuată 7

³² Persoana interviuată 16

³³ De exemplu, Persoana interviuată 12

³⁴ Persoana interviuata 1

³⁵ Persoana interviuata 8

³⁶ Într-unul dintre cazuri nu a fost clar unde consuma alcool alcoolicul.

³⁷ Persoana interviuata 18

³⁸ Persoana interviuata 8

³⁹ Persoana interviuata 16

⁴⁰ Persoana interviuata 4

⁴¹ Strategia cu privire la alcool a guvernului

Proiect susținut de:

Consumul excesiv de alcool continuă să fie o prioritate pentru guvernele și ONG-urile din toată Europa. Demos a derulat cercetări pe această temă în contextul din Marea Britanie, explorând rolul pe care părinții îl pot avea în reducerea probabilității ca următoarea generație să consume alcool în exces. Pe baza analizei datelor longitudinale, am descoperit că stilurile parentale și consumul de alcool al părinților sunt corelate cu un consum excesiv de alcool la generațiile viitoare. Date fiind aceste aspecte, am dorit să cercetăm dacă legătura dintre creșterea și educarea copiilor și consumul de alcool este una specifică – și deosebit de puternică – doar în Marea Britanie, sau dacă aceasta există și în alte țări. Cercetarea prezentată în acest raport este un prim pas în încercarea de a răspunde la această întrebare. În acest caz ne-am concentrat pe România.

Bazându-ne pe interviuri cu familii ce întâmpină probleme cu alcoolul și pe un prim sondaj în rândul românilor, raportul expune o imagine a consumului de alcool și stilurilor parentale în România și reliefează potențialul impact pe care stilurile parentale le exercită asupra consumului. Acesta concluzionează asupra probabilității ca părinții care consumă mai mult alcool să aibă copii care consumă, la rândul lor, mai mult alcool și, de asemenea, ca părinții care adoptă un stil parental ‘autoritar’ – bazat pe o disciplină puternică, dar un nivel scăzut de iubire și afecțiune – să aibă copii predispuși să întâmpine probleme de consum excesiv în cursul vieții.

Raportul include un număr de recomandări pentru guverne, industrie și sectorul neguvernamental. De asemenea, argumentează că un prim pas pentru Guvernul României este reprezentat de adoptarea unei strategii la nivel național cu privire la consumul de alcool, care să prezinte statisticile, prioritățile și responsabilitățile cheie. Subliniază, de asemenea, importanța intervențiilor specifice – atât cele concentrate asupra primilor ani de viață, cât și pe cele direcționate asupra familiei ca întreg – pentru a sprijini familiile care se luptă cu probleme cauzate de alcool și pentru a preveni întâmpinarea unor probleme similare la următoarele generații.

Jonathan Birdwell este Coordonatorul Programului de Cetățenie și Participare Politică în cadrul Demos. Daniela Gheorghe, psiholog, a lucrat cu Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC). Louis Reynolds este Cercetător în cadrul Demos. Adrian Moraru este Director Adjunct al Institutului pentru Politici Publice (IPP).